

Втора амнестија за Заев

Предавници и „свиркачи“ во ист кош

Интервју: Нола Исмајлоска - Старова

Македонското чувство е непроменливо

Ерусалимско слово до Муртино

Политиката не е за секого

Република

бр. 163, година IV ■ петок, 16 октомври 2015 година ■ цена: 50 денари

ОБВИНИТЕЛИТЕ ГО БРАНАТ УСТАВОТ

СПЕЦИЈАЛНАТА ПРЕД УСТАВЕН СУД

Освестување на алијансата

Русија - причина за влез
на Македонија во НАТО

Природата не може да се контролира

Поплавите се најголема
опасност за земјоделците

republika.mk

Не чекај весџи
за да видиш шџо се случува
ИНТЕРНЕТ ТВ

Република
www.republika.mk

ВОВЕД

Од предавник „свиркач“ не бива 6

НАСТАН НА НЕДЕЛАТА

Лаги за сопствени манипулации 7

КОЛУМНА

Русија - причина за влез на
Македонија во НАТО 18

ЕКОНОМИЈА

Поплавите се најголема
опасност за земјоделците 20

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Енес Ибрахим 24

СВЕТ

Историски собир за отпор против
Трансатлантскиот договор 26

ЗДРАВЈЕ

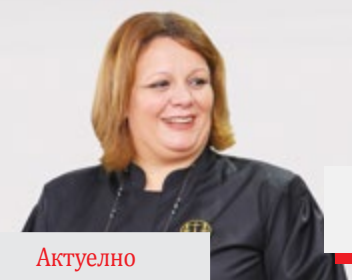
Д-р Маја Чапова, радиолог 32

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

Диме Попов, директор на
„Вардар филм Македонија“ 38

СПОРТ | ШАХ

Алколоид има рецепт за медал 54

8

Актуелно

Специјалната пред
Уставен суд

12

Интервју

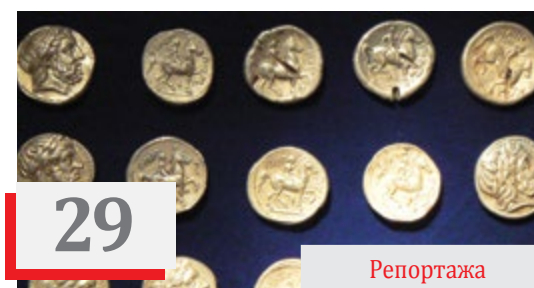
Нола Исмајлоска Старова

Анализа

14

Ерусалимско слово
до Муртино

29

Репортажа

Античките монети од Штип ја
раскажуваат историјата

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Донеvски**

Маркетинг:
**Стојан Георгиеvски,
Габриела Мирчески**
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчески**

Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**

Редакција и соработници:

**Александра Мазнева - Бундалевска, Невена Поповска,
Марина Костовска, Наум Стоилковски, Зоран Поповски,
Александрија Стевковска, Јана Јосифовска, Бојан Момировски**

Колумнист: **Горан Момировски**

Лектори: **Анета Љубеvскиј, Тања Стевановска**

Фотографија: **Ѓорѓи Личовски, Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиевски, Билјана Неделковска**

Печати: **Графички Центар Скопје, ул. Скупи 6.6.**

Испечатени примероци: **4.000**

Датум на печатење: **15 октомври 2015**

Фото: Ѓорѓи Личовски

ОХРИД
ВО ЕСЕН

Нена Мирчевски | главен и одговорен уредник

Предавниците не можат да бидат „свиркачи“

Инсистирањето на опозицијата да се донесе посебен закон за заштита на таканаречените „свиркачи“ е само уште еден доказ дека аферата „Бомби“ е добро подготвено сценарио на надворешни центри на моќ, според кое, по исполнувањето на главната цел – уривање на власта, треба да се спасат од кривична одговорност домашните актери во драмолетката преку законски решенија што се надвор од секоја правна логика. Дека станува збор за сценарио, а не за случајност, е повеќе од очигледно. Потребно е само да си ја освежиме меморијата за писанијата на медиумите под контрола на Заев од април годинава, кои уште тогаш го опишаа расплетот на кризата повикувајќи се на „тврдења на анонимни дипломати“: „американски дипломати ќе испорачаат пакет подготвен од Вашингтон, кој содржи барање за оставки на компромитираните државни функционери, формирање преодна влада со широка политичка основа, затворање на отворените кривични случаи со општа амнестија и прекин на кампањата на објавување аудиоснимки од илегалните прислушувања“. Всушност, тоа беа сите барања што во моментот јавно ги презентираше и Зоран Заев.

Никогаш не се дозна кои се „анонимните дипломати“, но очигледно дека биле многу добро упатени во ситуацијата затоа што од пакетот останала да се исполни уште само целосната амнестија на учесниците во аферата, кои, патем, се директно одговорни за настаните од почетокот на годината, кои ја доведоа земјата на раб на граѓанска војна. Како гаранција дека сценариото ќе се реализира до крај и дека Заев, заедно со Верушевски и со компанијата ќе бидат амнестирани од секаква одговорност, се дел од

булдожер дипломатите, кои директно или индиректно учествуваат во преговорите од Пржино. Меѓу нив е и амбасадорот кого Заев во дописката со Верушевски го именува како „надворешен пријател“ и кој требаше да му најде работа на Верушевски откако со новиот автомобил ќе избегаше од земјава.

Да се разбереме, законската заштита на „свиркачите“ не е спорна, туку содржината што се предлага. Со други зборови, секако дека треба да има охрабрување и системска заштита за чесните граѓани што ќе пријават коруптивно однесување на државни функционери. Со тоа вработените ќе можат да ги пријават своите шефови, раководители, директори, министри... без да се плашат од одмазда и без да бидат доживувани во јавноста како шпиони.

Сепак, во ова законско решение мора прецизно да се разграничи до кога „свиркачот“ е херој, а од кога ја преминува линијата и станува кодош, странски шпион, криминалец или државен непријател. Токму затоа, ќе треба точно да се дефинира за какви пријави ќе бидат поддржани „свиркачите“ и притоа да се расчистат неколку дилеми: дали „чесните граѓани“ смеат да обезбедуваат лична корист (финансиски награди) за „храбоста“? Смеат ли да соработуваат со странски служби и да ја загрозуваат безбедноста на граѓаните, на државата и на вработените во безбедносните служби? Смеат ли да тргуваат и да уценуваат со материјалите, да издаваат државни тајни, да ја загрозуваат приватноста на граѓаните и на функционерите? Исто така, многу е важно кој ќе ја исцрта границата меѓу чесните и предавниците!

Дали ние самите, според нашите интереси, или странците, според нивните потреби.

Токму затоа, не смее ни да се помисли да стане збор за каква било амнестија за „Пуч“ и повеќе од важно е случајот со Верушевски и со другите соработници на Заев да има судска разрешница во која ќе се добијат одговори на овие прашања. Македонските граѓани, кои беа најголеми жртви на случувањата годинава, стрпливо чекаа повеќе од девет месеци за да ја дознаат вистината за „Пуч“, вклучувајќи ги и имињата на странските соработници на Заев. Тоа право на граѓаните не смеат да им го одземат ниту Заев, ниту амбасадорите, ниту странските центри на моќ, ниту специјалната обвинителка. Ако се дозволи такво нешто, тогаш Македонија влегува во уште поопасен период, критичен за нејзиниот опстанок во кој главниот збор ќе го имаат шпионите и странските служби водени секој од својот личен интерес, но во никој случај од интересите на македонскиот народ. Тогаш Македонија од држава ќе стане протекторат, во кој странците ќе ги држат на кратко јаже сите идни премиери и министри. Тогаш секој изрод и предавник ќе има законско право да ја загрозува безбедноста на државата и на граѓаните, да го урива државниот поредок и да ги уценува државните институции.

ЛАГИ ЗА СОПСТВЕНА МАНИПУЛАЦИЈА

Опозицијата и медиумите под нејзина контрола постојано повикуваат на професионално новинарство и слобода на медиумите и паралелно со тие повици продолжуваат со лагите и со манипулациите што треба да предизвикаат штета на владејачките партии

Последна од низата лаги и манипулации на опозициските медиуми е информацијата, според која, наводно, две „фантомски“ амбасади во Скопје се заканиле дека раководството на владејачката ВМРО-ДПМНЕ ќе добие забрана за влез во нивните земји доколку не се почитува Договорот од Пржино. Во недостиг од аргументи и поради страв од изборите закажани за април, медиумите под контрола на опозицијата и нивните налогодавци не само што не ги почитуваат основните правила на новинарството, туку без никакви скрупули објавуваат лаги со политичка цел. Истите медиуми заборавија да објават дали слични закани имало и за раководството на СДСМ, кое е главната сопирачка за спроведување на Договорот од Пржино и кое во целиот процес постојано излегува со нови невозможни барања само за да се одложат изборите.

Јасно е зошто се прави тоа, поради стравот од нов пораз на опозицијата, десетти по ред, кој значи крај на кариерата на партиските налогодавци, но и морален крах за голем дел од опозициските уредници, кои немаат капацитет ниту да ги спроведат во дело професионалните стандарди за кои јавно говорат, а ниту, пак, имаат влијание да го променат ставот на јавноста за општите политички состојби во земјава. Да беа професионалци ќе ја прашаа втората страна за став за овие информации и ќе избегнеа срам. А да прашаа ќе дознаеја дека премиерот Груевски наскоро патува во Мадрид, на средба на која ќе биде на иста маса со германската канцеларката Меркел, претседателот на Европската комисија и Европскиот совет Жан Клод Јункер, премиерот на Ирска Една Кени, премиерот на Португалија Педро Пасос Коело, премиерот на Полска Ева Копач и други високи политички претставници на европската десница и на членките на ЕУ и на НАТО. Опозициските медиуми досега, по девет изборни циклуси во кои нивните шефови губеа, мораа да научат дека лагите можат да донесат поени во партиските редови и меѓу најзакоравените партиски членови, но не и меѓу широката македонска јавност, која точно знае да ги идентификува манипулациите со кои раководството на СДСМ се лаже себеси. ■

ФРЧКОВСКИ ПАК БАРА АЛБАНЕЦ ПРЕМИЕР, ГИ ЕЛИМИНИРА СИТЕ ДРУГИ

Екминистерот за внатрешни работи во време на атентатот врз Киро Глигоров и подоцна шеф на дипломатијата, продолжува со своите небулозни предлози со кои, според него, би се надминала политичката криза која со години ја иницира неговата партија.

Овој самонаречен независен експерт и главен кандидат за министер за внатрешни работи од први ноември повторно предлага ротирачки принцип на избор на премиер.

Тој сака на позицијата претседател на влада секои две години да се менуваат Македонец

и Албанец. Со тоа, професорот на правниот факултет крши најмалку неколку политички, морални и уставни правила. Зошто, на пример, премиерот мора да биде само од овие две етнички групи? Зошто да не биде Турчин, Влав, Бошњак, Србин, Ром, Грк или Бугарин? Зошто, ако тој е способен и ја води државата во добар правец, да не биде премиер и десет години, без разлика дали е Албанец или Ром? Фрчковски, кој се продава како борец за човекови права, ги елиминира сите помали етнички групи во земјава водени желбата да ги оствари своите интереси и интересите на својата партија - СДСМ. ■

СПЕЦИЈАЛНИОТ ОБВИНИТЕЛ ПРЕД УСТАВЕН СУД

Пишува | Наум Стоилковски

Институцијата Катица Јанева се најде во небрано откако Законот за специјалното обвинителство беше оспорено и од нејзините колеги, а еден правник, адвокат, Законот го даде за преоценување на неговата уставност. Советот, пак, на јавни обвинители, и покрај отворените закани од странските дипломати, не дозволи да преовлада самоволието на Јанева.

Всушност, засега и не постои институција Специјален јавен обвинител. За да профункционира институцијата замислена како паралелен систем во судството, треба да се донесат подзаконските акти, да се донесе статут, систематизација, правилник на функционирање. Барем да има вистинска локација и телефонски линии за разговорите оттаму да стигнуваат до несакани уши.

Но, што ли слушнале нејзините уши, кога се јавила да се понуди да ја извлечат од Гевгелиско и да ја донесат во Скопје за да ја сработи паралелната задача? Што ли нејзините „контакти“ и „адекватни луѓе“ кои ги исконтактирала, за да „со своја волја“ конкурира, ѝ посочиле дека треба да направи? Јанева заплива и во други води - додека за Советот на обвинители оцени дека „не знаат да читаат закони“, додава дека странците сè си знаат. Катица, алтер егото на Кејти Џејн, влегува и во толкување дали е прекршен договорот од Пржино. Колку за специјален обвинител, би требало да знае дека нејзиниот опфат на толкување би требало

Колку и да смета на поддршка, било од странците или од медиумите, Јанева како јавен обвинител со 12-годишното искуство што го нагласува, треба да знае дека како специјален јавен обвинител може и мора да се потпре исклучиво на позитивните законски решенија во Република Македонија. Затоа што и нејзиниот избор, и покрај тоа што е политичко решение во даден момент, е решение во насока за зачувување на правото и на правдата

да биде до донесениот Закон врз чија основа и си побара плата за која нејзините колеги работат по неколку месеци.

Специјалниот обвинител Јанева би требало и да знае дека, барем пред колегите, е пожелно да даде образложение зошто ѝ биле потребни толку луѓе и по кои критериуми се водела при нивниот избор. Барем неколку зборови повеќе од тоа дека таа ги познавала. Би требало и да биде свесна, ако веќе знае за договорот од Пржино, дека тоа што еден од нејзините избраници има врски со СДСМ, ќе ѝ биде „триено на нос“, колку и да наведува отпосле дека го познава својот колега со години.

Всушност, ако некој се сомневаше, и посочувањето дека целиот предложен паралелен систем е противуставен го гледаше како политичка игра во преговорите на скопско Пржино, сега неуставноста и паралелизмот се покажуваат на дело. Доколку политичките партии можат да се сложат на сè, за да можат да најдат политичко решение за кризата, правната фела - судиите, адвокатите, обвинителите, извршителите - а во чии редови несомнено ги има од сите

политички определби и симпатизери, не дозволуваат да бидат заплашени од неколку редови напишани заеднички во амбасадите на САД и на ЕУ. Советот на обвинители, како и колегиумот на обвинителите од сите виши и основни обвинителства ден претходно застапаа зад Уставот, како највисок критериум во една независна држава.

ПОЛИТИЧКО ОБВИНИТЕЛСТВО

- Недовербата кон Јавното обвинителство на Република Македонија и кон другите обвинителства е неоснована, постои голем револт што е избрано паралелно обвинителство. Тоа е навреда на целото обвинителство, затоа што со ништо не покажало дека не работи - пренесе јавниот обвинител Марко Зврлевски, откако обвинителите во земјата побараа еднаков третман во работата, но и во парите, заштитата и условите за функционирање.

- Ние не сме политичка институција и нас политичките договори не не интересираат. Ние постапуваме согласно со Зако-

нот, ако некој донесе политичка одлука да формира политичко обвинителство, јас се гордеам што ние не сме политичко обвинителство, а тоа обвинителство нека си постапува согласно со политиката - додава Зврлевски, кој најави и дека Јавното обвинителство ќе поднесе иницијатива за да се оцени неговата уставност, иако такво барање до Уставниот суд веќе е поднесено од адвокат од Свети Николе.

Незадоволството кај обвинителите заради третманот кон нив, нивните постојано неуслишани барања за доекипирања, но и заради поддршката отстрана за мегаломанските потреби на Јанева за формирање на паралелното обвинителство, колегиумот обвинители, едногласно ги срочи во неколку барања. Накусо, обвинителите бараат ист третман преку Измени и дополнувања на Законот за јавно обвинителство со што ќе може кадровски да се доекипираат со нови јавни обвинители и покрај кандидатите од Академијата за обука на судии и јавни обвинители; бараат соодветни плати и надоместоци за ризик, страв и доверливост, а сите законски измени во таа насока да се донесат во итна постапка.

КОЈ ЌЕ ГО БРАНИ СПЕЦИЈАЛНИОТ ОБВИНИТЕЛ?

Политичкиот момент на кој укажува Зврлевски не е новина, ниту изненадување. Не само што најавите на Јанева кога би можело да се очекуваат првите акти од нејзината работа се во релација со политичките изјави со датуми од опозицијата, туку и СДСМ ги напушти преговорите (до затворање на овој број на Република), како притисок да ѝ се даде сè што ќе побара Јанева. Ако кон ова, повторно, се додаде и дека дел од тимот што специјалниот обвинител го побара е и човек близок со СДСМ, сликата станува сè појасна.

помош што ѝ ја нудат тие за таа да може да најави дека за малку повеќе од еден месец ќе го изготви првиот обвинителен акт? Зар беше потребно формирање на специјална паралелна институција, ако тежината на обвиненијата на кои ќе работи специјалниот јавен обвинител може да се спакуваат за еден месец?

Кога, пак, нејзините планови станат тема во фелата од правдата, без никакво стеснување поставите на Вашингтон и на Брисел во суверена Република Македонија испратија заедничка порака дека без поговор „од суштинска важност е Советот на јавни обвинители... да го именува тимот на г-ѓа Јане-

сочиле ниту со колкави средства ќе ја помогнат нејзината работа. И најважното - како Јанева во случаите што ќе се најдат пред неа ќе се ослободи од нивното влијание при креирањето на обвиненијата? Но, Јанева и сама во своето прво интервју посочи дека очекува „голема меѓународна поддршка во откривање на фактичката состојба“, без да води сметка дали некому тоа ќе му се допаѓа или не.

Колку и да смета на поддршка, било од странците или од медиумите, Јанева како јавен обвинител со 12-годишното искуство што нагласува, треба да знае дека како специјален јавен обвинител може и мора да се потпре исклучиво на

Но, не е само СДСМ тој што тесно се врзува и политички и како иден фактор во политичките случувања во земјата. Ако формирањето на специјално, паралелно обвинителство се сметаше за преседан, договорот за изборот на Катица Јанева за специјален јавен обвинител, падна како решение понудено од странските помагачи во меѓупартиските преговори. Сè уште не е јасно чиј предлог беше Катица Јанева зад која застапаат странците. И во што се состои таа

ва“. Притоа, „Делегацијата на ЕУ и Амбасадата на САД се подготвени да помогнат доколку тоа се побара од нив и да обезбедат обука и техничка помош за да може канцеларијата на јавниот обвинител да води истрага за прислушуваните комуникации“.

Двете претставништва, иако прашани од македонските медиуми, не одговорија дали со тоа не се мешаат во внатрешните работи на една суверена држава. Не по-

позитивните законски решенија во Република Македонија. Затоа што и нејзиниот избор, и покрај тоа што е политичко решение во даден момент, е решение во насока за зачувување на правото и правдата. И ни една партија, и ни една амбасада не може да е над тоа. Патот од Гевгелија до Скопје ќе значи богат курикулум витае за странците, но пред колегите и пред домашната јавност - само ако притоа го зачува достоинството на професијата. ■

Поинаква математика за целото семејство.

Запознајте го семејството Јаневи и следете ги во нивниот предизвик да го направат својот дом енергетски поефикасен. Гледајте ја емисијата „Енергетска математика“ и пресметајте како може да заштедите и во вашиот дом! Следете нè секој ден на МРТ1 и на Алсат М телевизија.

Повеќе на: facebook.com/energetskamatematika.mk

Министерство за економија на Република Македонија
Агенција за енергетика на Република Македонија

Енергетска
МАТЕМАТИКА

ИДНИНАТА Е ЈАСНА - ЕНЕРГЕТСКИ ЕФИКАСНА

EVN

МАКЕДОНСКОТО ЧУВСТВО Е НЕПРОМЕНЛИВО

Пратеничката Нола Исмајлоска - Старова од редовите на ВМРО-ДПМНЕ не е типичен претставник на една од партиите во македонскиот парламент. Како жена што доаѓа од провинција (живее во Струга), како млад човек и членка на македонската десница, која има поинакви карактеристики од традиционалната партиска матрица на најголемата партија, таа е претставничка на новата генерација македонски политичари, кои ги напуштаат старите етнички и религиозни предрасуди и работат за единство на сите граѓани, без разлика на верата

и на нацијата, а во интерес на Македонија. Иако е пратеничка веќе една и пол година, таа во фокусот на македонската јавност дојде откако беше цел на непримерното однесување на пратеникот од редовите на Партијата за движење на Турците, Енес Ибрахим, кој ја обвини дека на двапати ја менувала својата националност за да стане Македонка. Младата, но спокојна Исмајлоска - Старова на навредите одговори достоинствено и со тоа ги здоби симпатиите на сите граѓани на Македонија, без разлика на нивната националност или вера.

а говорницата на Собранието не ја злоупотребувам. Напротив, се обидувам да имам издржани ставови, поткрепени со факти, да задржам студена глава на провокациите. Секако, од непроценливо значење е и партиската поддршка што ја имам.

■ **Ибрахим Ве нападна Вас, но индиректно и десетици илјади македонски граѓани што поради различни историски и политички причини се идентификуваат на различни начини (без да навлегуваме во конкретно именување), а се нераскинлив дел од македонското општество, без разлика на која етничка група припаѓаат. Вие постојано сте присутни на терен, како реагираат овие луѓе на национализмот на Ибрахим?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Без разлика кој како се чувствува и декларира, нема оправдание за националистичко однесување. Живееме во 21 век и сметам дека само сплотени и заедно можеме да придонесеме за развој на нашата заедничка татковина Република Македонија. Луѓето беа непријатно изненадени, неговиот говор го осудија и луѓе со кои немам иста политичка идеологија, а негово е да размисли што направи.

■ **Партијата ПЕИ на Фијат Цановски пред неколку години почна иницијатива за формирање посебна етничка група, која би се нарекувала Торбеши, термин што многумина го доживуваат како навредлив. Какви последици донесе овој предлог за оваа група луѓе?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Можеби некои луѓе ги прави горди да создаваат нов етникум. Не сум една од таквите. Последиците се тоа што се направи поделба

Воспитана сум во дух на борбеност, пожртвуваност и на верба за своите идеали и во нив. Токму мојата непроменливост во однос на македонското национално чувство, но и на партиската определба, ми помага во градењето на својот имиџ меѓу граѓаните. Не очекувам и знам дека тоа нема секогаш да биде примено со одобрување, но цврстите ставови се карактеристика што ја ценат и моите политички противници, вели Исмајлоска - Старова

на луѓе што се исти и по националност и по религија, но не навлегувам во туѓата определба.

■ **Еден од проблемите на овие луѓе е што долго време, со децении по Втората светска војна, беа ставени на маргините на општествените случувања. Колку сега работите се променети и колку во иднина можат да се променат?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Сметам дека има позитивен тренд за вклучување на луѓето во секој аспект од нашето општество. Не навлегувам во причините поради кои имаше маргинализација, но живеам во време во кое ова се менува. Не викам дека оди како подмачкано и дека е лесно, но работата оди на подобро. Во иднина, сметам дека, едноставно, ова нема да биде прашање, туку можностите ќе бидат тука да ги зграбат тие што ги заслужуваат.

■ **Еден од главните проблеми на оваа група граѓани е огромниот процент што заминува на печалба поради што опустошија голем број населени мес-**

та во Центар Жупа, Струшко, Кичевско и други. Освен нивна поголема вклученост во политичките текови (ВМРО-ДПМНЕ има тројца пратеници и еден градоначалник) што треба да се направи друго за да се надмине овој проблем, кој е голем за сите македонски граѓани?

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Создавањето нови работни места е најмоќната алатка што ја има ВМРО-ДПМНЕ. ТИРЗ има во Кичево, Струга, се најавува и во Маврово и во Ростуше. Се градат автопатишта. Инфраструктурните инвестиции, вложувањето и во овие краишта ќе ги врати луѓето. Полека, но сигурно. Ова не е проблем од денес, ова е долгогодишен процес. А ние имаме историска шанса да ги промениме работите. Пред да станам пратеничка, патував многу работејки на меѓународни обуки во Шпанија, Азербејџан, Португалија, Италија, Грузија итн. Една година живеам во Литванија, каде што работев со деца со посебни потреби.

● ● ●
Очекувајте да останам доследна, посветена и борбена. Сакам моите деца да бидат горди кога ќе кажат дека Нола им е мајка

Ова беше искуство што ме направи поемотивна, но и поотворена. Имам можност да создавам идеи за подобрување на нивниот живот. И сега се ежам додека ви одговарам. Тоа ми создаде можности за ангажмани и во други земји, кои ги одбив. Посреќна сум дома. Се чувствувам подготвена да се борам за својата земја. Мојата приказна не е единствена, има и други такви случаи.

■ **И покрај непримерните напади од колегата Ибрахим поради кои во законодавниот дом би се збунил или возбудил и пратеник со многу поголемо искуство во политиката, Вие, иако млада, успеавте со својот одговор да ги здобиете симпатиите на македонската јавност, особено со смиреноста, аргументираноста во дебатата. Што можеме во иднина да очекуваме од Нола Исмајлоска - Старова?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Очекувајте да останам доследна, посветена и борбена. Сакам моите деца да бидат горди кога ќе кажат дека Нола им е мајка. ■

Разговараше | Горан Момирски
Фоџо | Александар Ивановски

■ **Минатата недела бевте цел на непримерен напад од Ваш колега во пратеничките клубови. Разбра ли пратеникот Ибрахим по инцидентот дека направил сериозна грешка со употреба на навреди на национална основа за која би требало да има и политичка и кривична одговорност?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Задолговолството со кое говореше колегата додека цинично ги изговараше зборовите: „До пред некое време бевте Турчинка, станавте торбешка, сега станавте Македонка“ не може да се избрише со неговото извинување. Не верувам дека ја видел својата грешка и дека е свесен дека тоа беше, навистина, недостойнствено однесување. Знај дека сум се родила Македонка и тоа е непроменливо, беа разлика на ваквите манипулативни испреплетувања на вистината за мене. Воопшто не е наивно тоа што го кажа, затоа што покрај тоа што е навредливо е тенденциозно, е обид и да се фрли дамка на мојата личност. Пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ и Коалицијата за

подобра Македонија имаше соодветна реакција и сметам дека дел од политичката одговорност е нашето натамошно игнорирање на пратеникот.

■ **За жал, не е само Ибрахим дел од луѓето што не можат да разберат дека граѓани со муслиманска религија или со имиња што асоцираат на ислам можат да бидат Македонци. Такви има многу и меѓу активните политичари, но и меѓу обичните граѓани. Како може една млада пратеничка како Вас да се бори против овие предрасуди?**

ИСМАЈЛОСКА - СТАРОВА: Воспитана сум во дух на борбеност, пожртвуваност и на верба за своите идеали и во нив. Токму мојата непроменливост во однос на македонското национално чувство, но и на партиската определба, ми помага во градењето на својот имиџ меѓу граѓаните. Не очекувам и знам дека тоа нема секогаш да биде примено со одобрување, но цврстите ставови се карактеристика што ја ценат и моите политички противници. Како пратеничка се борам против предрасудите со тоа што често сум меѓу народот, зборувам за овие чувствителни теми,

● ● ●
Без разлика кој како се чувствува и декларира, нема оправдание за националистичко однесување. Живееме во 21 век и сметам дека само сплотени и заедно можеме да придонесеме за развој на нашата заедничка татковина Република Македонија

КОГА „БОМБАТА“ ЌЕ ВИ СЕ УДРИ ОД ГЛАВА

СДСМ се најде на тешки, вистински маки. Не е проблем кога треба да излаже дома, тоа за партијата се вика секојдневие, а народот и така добро препознава кога се случува тоа – се мрдаат усните на челниците... Градацијата на проблемите настанува кога за домашни потреби ќе треба тоа да го направи во туѓина. Особено во Израел. Тука не помагаат ни одбрани медиуми. На лагата ѝ се куси нозете, а рацете на Мосад се ужасно долги...

Пишува | Љујчо Цвејановски

На миропомазание, или, сепак, по прошка во Ерусалим? Поверојатно второто и, најверојатно, во Тел Авив. Бадијала одбрани медиуми и подготвени сценарија, вистински кошмар е кога имате лидер што не знае да ги скрие своите емоции и располага со фацијална експресија, која, едноставно, открива сè. Колку и службите за т.н. „односи со јавноста“ и советниците да се обидуваат да го намалат ризикот од лидерската „дарба“ да признае сè, тие, сепак, не се волшебници ниту, пак, искрено, толку многу им се работи. Ерусалим

е врвот, а спасителот од Муртино и така одамна игра ролја преголема за сопствениот талент, велат познавачите на состојбите. Ова е уште една карактеристика на луѓето што користат трето лице еднина за себе, констатираат психолозите...

Како и да е, наеднаш се наоѓа во Израел, во ситуација во која дејствата, замислени како „бомби“ или средство за враќање на власт во матичната земја, многу ги надминаа границите на државата во која сака да владее. Настрана што лидерот, кој има обичај пеш да минува граници, одеднаш мора да лета со авион за да стигне на отчет и на

прошка во, според навестувањата, дотичната оштетена држава. Таа, пак, за инвентивно и интелегентно, како и целата своја организираност и дејствување, да ја замачка и маскира работата – обезбедува и средба со претседателот. Нејсе што траењето се мери во секунди и единствен доказ е снимката од мобилен телефон на некој од екипата на опозицискиот лидер, целта е постигната. Молчат и прес-службите од кабинетот, но од друга страна со фанфари и химни го воспеваат величествениот од по палатата. И толку. Од средбата ништо конкретно. Следниот соговорник го демантира, но тоа не го спречува да продолжи со приказната. Сите, пак, се прашуваат – што бара тој таму? А логиката е многу едноставна. Прощка. И ништо повеќе.

А тие? Информации за неделото. И ништо помалку... Вистината е дека Мосад, една од најдобрите светски безбедносни служби, има неверојатно богато искуство со „бомбаши“. Вистински. Настрана, тешко дека ѝ верува на специјалната обвинителка со посебни, милионски потреби. Од прва рака си е од прва рака...

Кога ќе ве сопне протоколот

Подготовките на советниците траеја долго. Свесни дека немаат лесна задача во „перење“ и „пеглање“ на посетата, не залудно, со себе зедоа и соодветни, подобни медиуми, кои нема ни на крај на умот да прашаат нешто непријатно и погрешно. Па и така, партијата се „бори“ за медиумските слободи во Македонија, не во Израел, нели?! Оваа стара и позната практика веќе е партиска класика. Повеќе пати ја применија и во Брисел. А тоа на што треба да одговорат е кој го плати патот и сместувањето на медиумите. Најверојатно, тој лично го платил „аранжманот“. Па, нели, како што самиот призна - Заев се најголемите финансиери на опозицијата. Неколку евра од кај Вицето заминале и во Израел.

Сепак, можеле и подобро да се подготват. Особено околу протоколот. Едноставно, каде и да е во светот, на државничка средба со претседател на држава, особено во Израел, не се оди со светлосив костум, сина кошула и со црна вратоврска! Строгиот, државнички код на облекување налага темен костум и бела кошула. Упс! Статива... Реалноста е повеќе од едноставна и ја откриваат двете други средби - Заев беше повикан на разговор во Министерството за внатрешни работи на Израел и во тајната служба Мосад, што на никој начин не се совпадна со приказната за посета од тип што СДСМ сакаше да ѝ го продаде на јавноста.

ДАШТЕВСКИ: ДАЛИ Е ОВА ИЗВИНУВАЊЕТО НА ЗАЕВ ЗА ШТЕТАТА?

Пред да се анализира самата посета, треба да се постави прашањето, зошто се случува токму сега и зошто токму на таа држава, вели доцент д-р Александар Даштевски, чијшто ресор е меѓународното право. Според него, има држави каде што на власт се социјал-демократски партии, па, можеби, во овие тешки моменти за опозицијата посетата на таква држава би била многу покорисна за Заев отколку посетата на Израел?

ДАШТЕВСКИ: Во контекст на прашањето, како клучна солучија треба да се постави дали ова е извинување за штетата што Заев ѝ ја направи на државата Израел во текот на еуфоријата на објавувањето на прислушуваниите разговори, таканаречени „бомби“. Тогаш Заев непромислено објави разговор на израелски оперативец од Министерството за одбрана, а по разговорот ја објави неговата патна исправа, што не е дозволено ни според нашите позитивно правни прописи бидејќи личните податоци се заштитени според закон, а да не говориме за странски државјани. Ваков случај не е забележан во светот. Ние сме сведоци на разни активности на тајните служби, но никогаш не

се пуштени разговори меѓу нивните службеници, ниту се објавувани нивните лични податоци.

Израелската армија е меѓу првите десет во светот, а нивната тајна служба Мосад е меѓу првите пет. Се работи за исклучително професионална и сериозна служба, која не дозволува вакви преседани. Кога ќе се нанесе штета на службата, како што направи Заев откривајќи лични податоци на нејзин оперативец, со што директно ја загрози неговата безбедност и ја компромитираше државата Израел, која не дозволува да ѝ се случуваат вакви удари, тој се доведе и себеси во опасна состојба.

Неговата служба за односи со јавноста има направено процена, посочува Даштевски, дека таа грешка може да биде многу опасна за Заев и за неговата партија, па оваа посета, за која силно е лобирано, може да се смета како обид за извинување од негова страна.

ДАШТЕВСКИ: За добрите познавачи на состојбите во меѓународната политика е јасно дека Израел може да го прими од дипломатски причини во куртоазна посета, но никогаш нема да му ја прости грешката. Од добивање на независноста во 1947 година до денес, во односите со целиот свет тие го применуваат талионското начело. Тоа значи дека на Заев и на неговата партија ќе им биде вратено со иста мера - дали директно или индиректно, но тие ќе бидат искомпромитирани.

Да се потсетиме на убиството на израелските спортисти на Олимписките игри во Минхен во 1972 година. Тогаш беа убиени двајца атлетичари, а девет беа држени во заложништво и потоа убиени од страна на палестинската терористичка организација 8 Септември. Израелската влада дваесет години спроведувааше атентати врз сите што учествувале во планирање на овој чин, сè додека не го уби и последниот учесник.

Затоа можеме да заклучиме дека оваа куртоазна посета, која е обична пародија, треба да се толкува како опасен чекор за Заев, од причини што доколку Израелците го заборавиле тоа што го направил, немаше да го примат. По посетата, со сигурност, може да се очекува тие да му вратат на ист начин за тоа што им го направи.

Никовски: Во Израел му одржаа лекција

Посетата на Заев на Израел, секако, претставува изненадување, вели поранешниот амбасадор и државен секретар во МНР, Ристо Никовски, според кој по логиката на нештата, тој беше таму на нивна покана и нема никаква основа, ниту каков било мотив, иницијативата да е на Заев. Впрочем, и

да беше, ќе најдеше на сосем поинаков третман, цени Никовски, а, ако веќе го поканиле, морале да имаат сериозна причина.

НИКОВСКИ: Ако се обидеме да го прецизираме поводот, немаме голем избор. Единствениот мотив за Израелците може да бидат само „бомбите“. Приказната за нив и врската со Израел добро ги знаеме. Дека е тоа рамката на посетата покажуваат и двете главни средби што ги има Заев во Тел Авив – со заменикот премиер и министер за внатрешни работи и со вториот човек на нивната тајна служба - Мосад. Значи, со структурите што се надлежни за безбедноста. Не треба да има дилема: темата може да биде само соработката меѓу двете земји на безбедносен план. Ако е така, а така изгледа, причината може да биде само ударот што го доживеа таа соработка со објавувањето на „бомбите“. Друго објаснување нема, ниту може да има.

Некој ќе праша – а, зошто го примил претседателот на државата? Тоа е голема чест за Заев. Тоа е точно. Меѓутоа, објаснувањето е едноставно: безбедноста на Израел е клучен приоритет за земјата. Знаеме и зошто: околу шест милиони Евреи се опколени со преку 130 милиони непријателски расположени Арапи. Од тие причини, Мосад е држава во државата. Тоа е една од најсилните и најспособни тајни служби во светот. Така, приемот кај претседателот, кој сигурно трае кратко, е порака дека никој не треба да си игра со нивната безбедност, а најмалку да објавува податоци за нивни агенти. Тоа го потврди и Заев пренесувајќи ја пораката на претседателот: „обврска на политичарите е да се грижат за безбедноста на граѓаните!“ Или, со други зборови – да не ги уриваат сопствените и туѓите безбедносни системи!

Израел е свесен дека ни претстојат избори, вели Никовски и со овој потег, тие сакаат да се обезбедат од нови неодговорни потези на Заев и неговите.

НИКОВСКИ: Заев, оправдано се гордее со честа што му беше приредена и долго ќе се фали со сликите од посетата. Сепак, таму му беше одржана лекција што ќе ја памти и која мораше многу порано да ја научи. На пример, дека нема земја во светот во која не се прислушуваат дипломатите, кои, за „возврат“, во амбасадите имаат „глуви соби“ за колегиумите, за да не им се пикаат туѓи уши! ■

Обојте повеќе.

Семејството JUPOL денес има голем број на производи, за сите желби и потреби на корисниците. Сите бои од семејството JUPOL се на водена основа, не штетни по здравјето и околината, едноставни се за употреба и одржување. Се гордеат со бројните признанија од потрошувачите и стручната јавност: Trusted Brand, Производ на годината 2014 и Best Buy Award.

тел. 02/ 2464 -902
e-mail: vel.office@t-home.mk

www.velkoski.mk

РУСИЈА - ПРИЧИНА ЗА ВЛЕЗ НА МАКЕДОНИЈА ВО НАТО

Поранешниот советник за национална безбедност на САД, поточно на претседателот Обама, бара Македонија заедно со Црна Гора да биде примена во Северноатлантската алијанса на следниот самит во Полска. Пензионираниот генерал Џејмс Џонс пред американските сенатори го кажа она што многумина го мислат, но се плашат јавно да го кажат. САД мораат да ја променат тактиката ако сакаат да го задржат влијанието на Балканот каде што Русија е сè поактивна. Приемот на Македонија и на Црна Гора е начин да се одговори на Руската воена и дипломатска офанзива, смета генералот Џонс

Пишува |
Горан Момирски

Џонс е дваесет и вториот советник за национална безбедност на американски претседател во историјата на САД, а својата должност ја вршел 22 месеци, од јануари 2009 година до октомври 2010 година. Во тој период, освен по коментарите за тешки глобални теми како војните во Ирак и во Авганистан, тој во македонската јавност беше речиси непознат. Неговото име се споменуваше само како дел од средбите што тој ги имаше со македонскиот државен врв во Вашингтон, Њујорк и во Киев.

Генералот Џонс, кој својата војничка кариера ја започнал уште во војната во Виетнам, во тој период ниту еднаш не кажа јавно дека Македонија треба да влезе во НАТО, иако на позицијата прв американски експерт за безбедност дојде нецела година по големиот дипломатски

пораз на САД на самитот на НАТО во Букурешт и половина година по потпишувањето на договорот за стратешко партнерство меѓу Македонија и САД во Вашингтон. Причини заради кои сега е изгласен по ова прашање веројатно има повеќе, а една од нив е тоа што сега ветеранот во армијата на САД нема политички обврски да молчи за работи за кои не е на иста линија со политиката на претседателот Обама, но главната причина е тоа што од периодот кога си дал оставка досега, драматично се променети околностите и позициите на двете суперсили, вклучително и во регионот во кој е сместена Македонија.

■ САД МОРААТ ДА ОДГОВОРАТ НА ОФАНЗИВАТА НА ПУТИН

Како војник кој има искуство од десетина конфликти во кои била вклучена армијата на САД и како човек кој речиси две години директно учествувал во планирање-

то и во спроведувањето на американските безбедносни политики во целиот свет, Џонс пред Комитетот за одбранбени прашања на американскиот Сенат зборуваше во корист на Македонија. Не затоа што одеднаш сфатил дека Грција е виновна за ветото во Букурешт или затоа што по долги години анализа не засакал, туку затоа што се плаши од намалувањето на американското влијание на Балканот, каде што Русија сè посилно се инфилтрира пред сè енергетски, но и на политичко, економско и на културно поле.

Предлогот на Џонс е во 2016 година, како одговор на руските обиди да стане поголем фактор на Балканот, да бидат примени двете земји што имаат желба и потенцијал за тоа. Освен Србија, која нема желба да биде дел од алијансата, и Косово и Босна и Херцеговина, кои не се подготвени за прием, Македонија и Црна Гора се единствените што можат да бидат дел од новото проширување

на алијансата. За Грузија и за Украина веќе никој во западните центри на моќ не разговара како за можни кандидати, особено во ситуација кога Путин од говорницата на Обединетите нации предупреди дека Русија веќе нема да го толерира ширењето на НАТО и дека Москва нема да седи со скрстени раце во врска со провокациите, како што тој ги нарече, за приемот на нови членки во алијансата.

■ ЦРНА ГОРА АКО Е ПОДГОТВЕНА, ЗА МАКЕДОНИЈА НЕМА ДИЛЕМИ

Искусниот стратег со својот капацитет побара итен прием на Македонија и на Црна Гора во НАТО. И додека за Црна Гора остави простор оваа држава да не е подготвена, за Македонија немаше дилеми дали треба да биде во НАТО. За Џонс ветото за македонскиот прием во НАТО е трагичен политички конфликт во самата алијанса, дефиниција која досега не ја слушнавме од ниту еден западен претставник без разлика дали е актуелен или поранешен функционер.

„Мораме да ја реафирмираме политиката на отворена врата на НАТО. НАТО мора да ја спречи Русија во нејзините планови да ги затвори вратите на НАТО за прием на идни членки. На самитот во Варшава следната година НАТО треба да ја прими Црна Гора, под претпоставка дека таа ги исполнила сите политички и воени обврски. Со тоа ќе се намали растечкото влијание на Русија на Балканот и ќе се испрати силен сигнал дека визијата за обединета Европа сè уште е валидна. Сличен напор треба да биде направен од страна на Вашингтон за да се деблокира трагичниот политички конфликт во НАТО кој ја спречи Македонија да го заземе своето целосно заслужено место како членка на НАТО“, изјави генералот Џонс пред Комитетот за одбранбени прашања на Сенатот.

■ КРИТИЧНА МАСА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА НАТО

Со настапот на генералот Џонс во американскиот Сенат продолжува традицијата на високи претставници на земји-членки на НАТО или на самата алијанса по завршувањето на нивните функции да бидат искрени и да го кажат тоа што го мислат. Пред две години истото го стори поранешниот генерален секретар Џорџ Робертсон, кој, додека беше на позиција молчеше за да потоа каже дека е голема неправда што Македонија по вина на Грција е оставена надвор од алијансата.

Без разлика што барањето за прием на Македонија во НАТО доаѓа од поранешни функционери, добро е што влијателни личности, особено почитувани експерти по безбедносни прашања го започнуваат ова прашање на десетина месеци пред самитот на НАТО во Варшава догодина. Со сведочењето на генералот Џонс во Сенатот, и со изјавите на полскиот министер за одбрана, кој пред еден месец изјави дека Полска има обврска и желба да работи на македонскиот влез во НАТО, се зголемува засега малата група јавни поддржувачи за идејата Македонија да ги прекине ве-

ќе бесмислените годишни акциски програми и да стане и формално членка на алијансата. Дали оваа засега мала и навидум минорна група заедно со Турција, Словенија и се надеваме Албанија и Бугарија, можат да променат нешто на следниот самит, зависи од многу работи. Пред сè од количината страв во САД од потенцијалот на Русија да продрира на Балканот како и од можноста пред заминувањето од Белата кука претседателот Обама да направи нешто по што ќе ги паметат Балканот и алијансата во целина. Одлучните акции на Путин во Сирија, Украина како и анексијата на договорите на Крим за новите гасоводи во Северна Европа ја ставаат Америка во ситуација во која мора да стори нешто за да го врати кредибилитетот во Европа. Речиси сите добро упатени се согласни дека приемот на Македонија и на Црна Гора во НАТО е најбезболниот начин САД и алијансата да покажат дека не се збунети од однесувањето на Русија и дека нема намера да се повлече од глобалните воено-политички маневри во кои Москва во моментот има поголем успех. ■

Генералот предупредува на герилски акции

Во својот настап во Сенатот на САД генералот Џонс анализираше дека Русија ќе продолжи да влијае на низа земји кои сега не се под нејзина контрола и дека наскоро може да се случи упад од помал обем на руски сили на територијата на некоја од членките на НАТО, со што би се покажало дека алијансата нема волја или способност да ги заштити своите членки од хибридни видови војување. Притоа Џонс не исклучува дека Русија би можела да користи уфрлени доброволни герилски сили против кои тешко ќе може да се користи членот 5 од договорот за НАТО, кој предвидува поддршка на сите членки на НАТО за земјата која е нападната. Според поранешниот советник за национална безбедност на Обама, американскиот и европскиот одговор на засиленото руско влијание треба да содржи и градење на енергетска, телекомуникациска и транспортна инфраструктура која би се протежала од Балтикот на север до Јадранот на југ, со што на европските земји кои би можеле да потпаднаат под сферата на руско влијание би им се понудиле алтернативни извори на енергија и би се намалила опасноста од употребата на рускиот гас како оружје во натамошните односи со Русија. Со тоа и Џонс јавно се спротивстави на засега блокираниот проект „Турски тек“ со кој рускиот гас преку Црното Море, Турција, Грција, Македонија, Србија и Унгарија би влегувал во ЕУ.

УШТЕ НЕДОИСПЛАТЕНИ ЕДНИ, СТИГНАА ДРУГИ ШТЕТИ

Сегашните поплави претставуваат своевидна реприза на пролетните поплави, кога исто така штетите беа огромни, како за земјоделците, така и за граѓаните кои цехот на поплавите го платија преку поскапи земјоделски производи. Сè на сè, климатските промени го прават своето, ставајќи го аграрот во позиција да се бори со последиците од нив, без здив и можности да вложува во предизвиците за побогато и поквалитетно производство

Пишува | Александрија Шивковска

Нивите претворени во езера, измиена почва, несобрани есенски култури, поплавени куќи, уништени домаќинства. Ова е сликата која деновиве може да се види во повеќе региони во земјава, направена од поплавите предизвикани од обилните врнежи од дожд. Колкави се точно штетите допрва ќе се проценува, но првичните согледувања говорат дека тие се големи и дека земјоделството е ставено во многу незавидна ситуација, па во услови кога сè уште не се доисплатени претходните штети, веќе се создаваат нови. Сегашните поплави претставуваат своевидна реприза на пролетните поплави, кога, исто така, штетите беа огромни, како за земјоделците, така

и за граѓаните кои цехот на поплавите го платија преку поскапи земјоделски производи. Сè на сè, климатските промени го прават своето, ставајќи го аграрот во позиција да се бори со последиците од нив, без здив и можности да вложува во предизвиците за побогато и поквалитетно производство. Единствена помош во вакви услови доаѓа од владата, која несебично му помага на овој сектор преку покривање на штетите од природните непогоди, но природата очигледно е побрза и од оваа помош. Најлошото во ваква ситуација е што метеоролозите најавуваат нови врнежи, па земјоделците се исплашени од вложување на состојбата на терен.

Елементарните непогоди не можат да се избегнат, но може и треба да се најде модел за ублажување на последиците од нив

■ Уште не се исплатени парите за штетата од претходните поплави, а веќе се направени нови штети. За нашиот земјоделец климатските промени се кошмар со кој тој сè потешко се соочува. Елементарните непогоди не можат да се избегнат, но може и треба да се најде модел за ублажување на последиците од нив. Еден од моделите за намалување на штетите е чистење на каналите и сливните подрачја, бидејќи кога се тие затнати, секој, па и најмал дожд ќе предизвика поплава. За нечистите канали сите се виновни, бидејќи луѓето ги полнат каналите со смет, а кога ќе се случи поплава, тогаш обвинуваат некој друг. Втор модел за помали штети е осигурување на посевите, што е единствен начин за делумна финансиска поткрепа во услови на вакви кризни ситуации - вели претседателот на Федерацијата на фармери на Македонија, Никола Стаменов.

Тој нагласува дека поплавите ќе влијаат врз увозната зависност од храна на земјава.

■ По нивите има многу култури кои сè уште не се собрани, како што се фуражните култури, сончогледот, грозјето. Собирањето на она што остана ќе доцни, па ќе се чека да се исуши малку земјата за да се подготви за есенска сеидба, што пак ќе значи пробивање на роковите и нови штети - додава Стаменов.

Агроекспертите објаснуваат дека почвата е максимално заситена со вода.

■ Нема капацитет да прими повеќе и водата лежи над површината. Каналите, пак, се преполни. Наместо да ја исцедуваат, ја враќаат водата од реките. За дел од културите ќе биде проблем измивањето на хранливите материи од почвата и нивно разнесување по други места. Измивањето на површината воедно ќе донесе покрупни камчиња и неплоден слој. За да се среди сето тоа, потребно е време. Загубите на родот во секој случај ќе бидат многу помали во однос на штетите што ќе ги предизвика деградацијата на земјиштето. Ќе

биде потребен подолг период додека почвата да се врати во првобитната состојба за да може да се обработува - додава агроекспертите.

Поради обилните врнежи од дожд што изминатиов период ја зафатија земјава, во Кочанско, токму сега кога требаше да почне жетвата, голем дел од површините со ориз се под вода. Земјоделците кои претходно се надеваа дека годинава ќе имаат добар род, сега загрижени велат дека голем дел од посевите се уништени, а штетите допрва ќе се проценуваат.

Обилните врнежи од дожд ја стопираа и бербата на грозјето. Лозари те стравуваат дека не само што нема да можат навреме да го соберат родот, туку и дека поради врнежите од дожд, грозјето ќе има помалку шеќерни единици што пак значи и пониска откупна цена.

Ништо подобра не е состојбата ниту со житните култури. Во пелагонискиот дел поради поројните врнежи од дожд е прекината есенската сеидба, а голем дел од посевите со пченка и онаа

Временските неприлики предизвикаа штети, не само во земјоделството, туку и во домовите на многу граѓани

пченица што веќе е посеана, се уништени, а има поплавени и површини со црвена пиперка.

Годинешната жетва на пченицата беше со преполовени приноси и намалено производство поради поплавите што пролетва ја зафатија земјата, особено во најголемата житница Пелагонија. Сега доколку се пролонгира есенската сеидба, но и ако површините бидат длабоко уништени од сегашните поплави, и годинава, односно наредната година се очекува потфрлање на родот на пченицата.

Според заменикот на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, Ванчо Костадиновски, временските неприлики предизвикаа штети, не само во земјоделството, туку и во домовите на многу граѓани.

■ Ние како влада веднаш реагиравме, испраќајќи механизација на терен за да помогне во соочувањето со последиците од поплавите. Што се однесува до штетите, не можеме да кажеме колкави се тие, бидејќи сè уште се прават проценки на терен. Кога ќе добиеме финална слика за штетите, ќе знаеме точно колкави се тие - изјави Костадиновски.

Поројните врнежи од дожд предизвикаа штети во повеќе региони во Македонија. Имаше пораст на водостоите на реката Вардар на потегот Удово - Демир Капија, како и на нивото на Црна Река во Прилеп, а се излеаја реките во тетовските села Мала и Голема Речица. Најкритично беше во Охрид каде што наврнаа 90 литри дожд на квадратен метар, а поради затнатите канали водата се излеа на улиците во некои делови од градот и поплави голем број куќи, фирми и угостителски објекти. Надлежите уверуваат дека состојбата се следи. Нови врнежи од дожд, според УХМР, се очекуваат и наредните денови. ■

БИЗНИС ВО ПОДЕМ, ОДГЛЕДУВАЊЕ КАЛИНКИ

СОЧНИ, ЗДРАВИ И ПРОФИТАБИЛНИ

Калинката (*Punica granatum*) е овошка, која расте на листопадни дрвца со низок раст, до пет метри височина. Потеклото ѝ е од Персија. Најодгледувана е во Турција, Тунис, Шпанија, Ирак, Кина, Калифорнија, Русија. Кај нас најмногу успева во потоплите делови на земјава, Валандово, Гевгелија, Дојран

Пишува | **Александрија Сџевковска**

Најмногу ѝ одговара плодна и растресита почва, заштитена од ветрови. Зреењето, зависно од сортата, е во првата декада на октомври до третата декада на октомври, бербата е во два-три наврати. Цветот е светлоцрвен, многу атрактивен и цвета во неколку фази.

Плодовите се со големина од пет до 12 сантиметри во дијаметар, со заоблена шестоаголна форма во кој се наоѓаат околу 600 водести семки, кои се со црвена до виолетова боја. Калинките се богати со природни хранливи и лековити материи. Во исхраната калинката најчесто се консумира како свеж сок, желе, студени и топли сосови, густ сируп, кој е засладен и е добар како додаток во коктейли, за вкус во колачи.

Калинките личат на црвените крвни зрнца и имаат широк спектар на лековити својства.

Една чаша сок од калинка го намалува ризикот од кардиоваскуларни болести

доказале дека калинките го забавуваат развојот на ракот.

Кората од плодот најчесто се употребува за чај против дијареја и цревни паразити, една лажичка здробена кора се прелева со 200 милилитри врела вода, садот се поклопува и се остава да стои 30 минути, потоа повторно течноста кратко се вари, се процежува и откако ќе се излади се пие по два-три филцани дневно и тоа голтка по голтка.

Сокот исцеден од црвените зрнца од калинката им се препорачува на болните од артериосклероза и е ефикасен во намалувањето на ризиците од срцевите заболувања, ги намалува маснотиите во крвта. Плодот е богат со витамин Ц и е добар антиоксиданс и е инхибитор на вирусните инфекции, витамин Б5 (пантотенска киселина), калиум, полифеноли. ■

Рекоа, не порекоа

**БРАНКО
ГЕРОСКИ**

Предлагам известувачите од посетата на Израел, кои известуваат од местото на настанот, јавно да кажат, а уште поубаво и да докажат, дека патувае на сметка на своите редакции. Заради принципот, нели, СДСМ не смее да се однесува како ВМРО-ДПМНЕ и да носи „свои“ новинари на патувањата на своите функционери. Јас сакам да верувам дека овој пат тоа не се случило.

Геро лут дека не го викнале на патување. Ама, ете заради принципот, нели, сите ќе чекаме да ги видиме доказите што ги бара.

**ЗОРАН
ЗАЕВ**

Во план е и реформа на медиумската сфера со оглед дека е докажана масовна корупција на медиумите од страна на власта.

Во програмата на опозицијата за враќање на слободата на медиумите е предвидено стручно жири на СДСМ да бира искусни „трубачи“ и „држачи на микрофон“ што ќе го придружуваат Заев на патувањата.

**ДРАГАН
ПАВЛОВИЌ
ЛАТАС**

И тогаш, и сега, сметам дека требаше ВМРО-ДПМНЕ да го напушти Собранието,

да се гласа за предвремени избори веднаш, и да се излезе на улица. Без подоцнежните малтретирања со преговори, специјални обвинители, тивката втора амнестија на олигархот Заев. Јавно да се каже што е целта на превратот и кој стои зад тоа, и да се бара поддршка од Македонците за избори.

Заев ќе ги даде овие одговори, порано или подоцна. Пред судот или пред народот. Како и да е, вистината ќе се дознае, а сметката ќе се наплати.

САМОУБИСТВО ОД ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГОВОРНИЦА

Енес Ибрахим

Роден:
8.8.1984, Скопје

Образование:
Филолошки факултет

Собраниската говорница стана место за навреди, неосновани обвинувања, омаловажувања... Дали се работи за неискуство, наивност или за желба да им се умилкуваш на оние „повисоките“, најдобро знае самиот Енес Ибрахим, но она што кривичарите треба да го знаат е тоа дека тој, дефинитивно, заслужи одземање на пратеничкиот мандат. Познавачите на кривичниот закон, особено оние што се занимаваат со говор на омраза, сигурно ќе најдат доволно причини на пратеникот Енес Ибрахим да му се одземе мандатот или во најмала рака имунитетот, па да одговара за неговото „историско“ обраќање.

Ако во Македонија функционираше правната држава, Ибрахим сигурно немаше да се осмели да навлезе во личната интима на секој граѓанин и во неговото право на самоидентификација. Немаше да си дозволи, скриен зад собранискиот имунитет и микрофон, индиректно да нападне стотина илјади луѓе, македонски граѓани,

кои поради разни историски и политички причини, меѓуетнички односи, верски прашања и предрасуди, но и поради луѓе како Ибрахим, во минатото не можеле или се плашеле јавно да кажат кои се и што се.

■ „Набрзо ќе дојде 24 април. Ама вас ќе ве нема. До пред некое време бевте Турчинка, станавте торбешка, сега станавте Македонка. Што ќе бидете по 24 април?“ – се истакна контроверзниот пратеник од Партијата за движење на Турците, кој е и нејзин генерален секретар.

На Ибрахим може да му се прости за неговата младост, има само 31 година, но никако не може да му се прости за намерата да упати јавна закана за сите што се нарекуваат на начин на кој нему не му одговара. Навредите кон пратеничката Исмајловска - Старова не се упатени само кон неа. Тие стигнаа до десетици илјади луѓе кои со векови живеат под притисок на национална или на верска основа.

Човекот кој годинава е добитник на една од наградите за „Најзаслужни личности на турскиот свет за 2015 година“ не почувствува

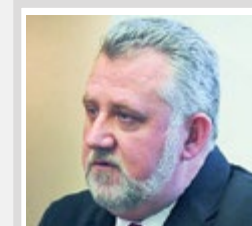
РЕКОА И:

- Дали вака замислувате да градиме општество за сите? Дваесет и четврти април ќе дојде, но тогаш ти и тие што го поддржуваат твојот став ќе имаат проблем да бараат гласови од тие што ги навреди од говорницата на Собранието (**Нора Исмајловска - Старова**).
- Ваквите и слични постапки и однесувања на пратениците од пратеничката група на СДСМ во Собранието се одлика на 19. век. Навредата на националните чувства на еден пратеник и на повеќе десетици илјади наши сограѓани Македонци со исламска вероисповед ги рушат сите етички, морални и човечки стандарди за работа и за функционирање на Собранието во Република Македонија (**ВМРО-ДПМНЕ**).
- Бев запрепастен од фактот дека претставник на левицата (Енес Ибрахим), која во суштината не треба да е ксенофобична и треба да е отворена кон сите националности, напаѓа пратеничка на владејачката партија (Нола Исмајловска - Старова), поради нејзината вера и национална основа. Напаѓа со прост речник, кој не му прилега на народен претставник, од чија уста треба да течат лекции за демократија од која ќе учат граѓаните. На крајот на краиштата, во 21 век воопшто не треба да биде важно кој на која националност припаѓа. Тоа се дебати од минатиот век (**Огнен Јанески**).
- Некој си Енес Ибрахим, пратеник, почна да се занимава со тоа кој што бил по националност. Што да се прави со ваква интелигенција? Хм, би можел да биде професор на Правниот факултет. Специјалност цензура и закон за посебно обвинителство. Или преговарач за овие теми за кои преговараат тимовите на ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ. Меѓутоа, најдобро е ако странците го земат за советник. За Македонија и за Сирија (**Дарко Јаневски**).
- Разочарани сме што неговите колеги од опозицијата немаат доблест и не смогнаа храброст да ги осудат неговите шокантни и крајно недолични ставови и за обичен човек, а особено за еден народен пратеник кој треба да претставува народ, наместо да навредува со недолични зборови во името на тој народ (**Горанско друштво**).

потреба да се извини за својот вербален напад врз една голема група луѓе. Можеби смета дека со ова само „докажал“ дека заслужува да добие уште една награда – најдобар оратор во турскиот свет... Ние знаеме дека дефинитивно заслужи да ја добие „наградата“ личност на неделата... И неговата партија и целата опозиција може да биде горда на наградата што му ја доделивме. Впрочем, грижа на совест не покажа ниту партијата и ниту коалицијата чиј член е самиот тој.

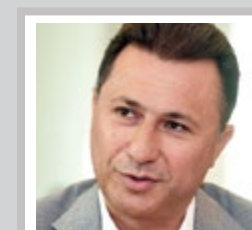
Ибрахим во Собранието е директно поврзан со Уставот на Македонија кој забранува каква било дискриминација на верска и на етничка основа, тој е член предложен од страна на опозицијата во Комисијата за уставни прашања. Да биде трагедијата поголема, тој е опозициски претставник и во Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците, каде што токму неговите зборови упатени кон колешката-пратеник треба да бидат внимателно разгледани. ■ (РР)

Рекоа, не порекоа

**ЈОВЕ
КЕКЕНОВСКИ**

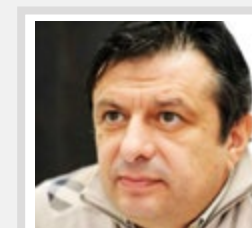
Има луѓе од различни структури, со различни убедувања, но има и нешто што сите нас нè обединува. Имено, од сите мали или поголеми различности, најголемо е злото против кое мораме да се избориме.

Откако се откажа од амбициозниот проект за преземање на ВМРО-ДПМНЕ, Јове реши да засвири друга песна. Овој пат во дует со Трифун Костовски.

**НИКОЛА
ГРУЕВСКИ**

Во првите девет месеци има 19.000 новобројотени, а до крајот на годинава очекуваме уште 6.000 нови вработувања.

Тешко на народот со опозиција која има проблем дури и да ги преброи новите вработувања на власта, а камо ли да осмисли подобра програма за намалување на невработеноста и за подобрување на животниот стандард.

**ЈАНИ
МАКРАДУЛИ**

Еве, да не ја чекаме СЈО, а и Зврлевски да поработи малку и да си ја заслужи платата, што би рекол Груевски, веднаш нека открие кој го објави оперативниот план на СЈО доставен до Владата. А министерот за правда, кого лично многу го почитувам, веднаш да си поднесе оставка. Е така за промена се тргнува кон разрешница на кризата...

Опозиционерите во креативен натпревар кој ќе каже помизерна визија. Хит на неделата е предлогот „да се казни тој што открил документи кои содржат јавно достапни информации“.

Саботниот протест против злогласниот **ТТИП (Трансатлантска трговија и инвестициско партнерство)** во Берлин беше најголемиот настан во Европа, не само во саботата, туку, веројатно, и во цела оваа година, а со самото тоа требаше да биде и најголема европска вест следниот ден. Требаше да биде следен „од минута во минута“, камерите преку националните телевизии требаше да ги пренесуваат во живо сликите од Берлин, за сите да видат што мислат луѓето во Европа за контроверзниот договор за слободна трговија меѓу САД и Европа, со кој, ако се потпише, демократијата, каква што ја познаваме денес, иако не е совршена, ќе престане да постои и последниот збор ќе го имаат гигантските транснационални корпорации.

Тогаш зошто собирот во Берлин во саботата, на кој се собраа стотици илјади луѓе, не беше ударна вест следната ден во сите медиуми? Зошто за саботниот собирот не се пишува како за нешто за што ќе се зборува со години? Очигледно, сите тие што имаат логистика и капацитет да известуваат за овој настан како што би требало да биде покриен, всушност, сакаат да знаат што помалку за собирот. Дали со тоа го поддржуваат ТТИП? Не мора да значи, најверојатно се сосема рамнодушен, но тие што ги финансираат медиумските активности и тоа како го поддржуваат ТТИП и тоа е крај на приказната. Затоа, да не се занимаваме повеќе со медиумскиот молк, туку со еден прекрасен настан што се случи саботата на улиците на Берлин.

Но, пред да почнеме, дали воопшто знаете што е ТТИП? Голем дел од луѓето, најверојатно, веќе слушнале нешто повеќе за овој проект. Да ја споменеме прво неговата најконтроверзна страна - таен е, односно треба да биде таен. За ТТИП (кратенка за Трансатлантска трговија и инвестициско партнерство), знаеме благодарение на организацијата

Медиумската блокада, како што се очекуваше, е силна, но не и непробојна - без оглед колку се настојуваше да се скрие од јавноста саботот во Берлин од саботата, како и слични акции против ТТИП, информации, сепак, стигнуваат до луѓето, а каналите се многубројни

ИСТОРИСКИ СОБИР ЗА ОТПОР ПРОТИВ ТРАНСАТЛАНТСКИОТ ДОГОВОР

„Викиликс“, која објави дека веќе долго време Вашингтон и Брисел преговараат за овој проект.

Што, всушност, ќе се случи ако европските лидери го потпишат ТТИП? Тие тврдат дека тоа би ги зголемило економските придобивки (најверојатно да, но за кого?), но, реалноста е дека системот во кој живееме сосема би се променил. Денес, легитимните државни власти (иако често се корумпирани, особено во овој дел од Европа), сепак, сè уште се над барањата и интересите на корпорациите. Но, со потпишувањето на ТТИП, корпорации би станале помоќни, би биле „над демократијата“, повеќе не би можеле да бидат санкционирани, а згора на тоа, тие би можеле да ја санкционираат и казнат државата (!). Зборуваме за брутална либерализација на пазарот и за целосно

укинување на максималната вредност што сè уште ја имаме во Европа, социјалната држава.

Пододна во текстот ќе се осврнеме на поединечните причини зошто ТТИП е толку опасен за Европа, а сега да се вратиме во Берлин.

■ СТОТИЦИ ИЛЈАДИ ЛУЃЕ НА УЛИЦИТЕ НА БЕРЛИН

Големиот собир во главниот град на Германија беше организиран од страна на активисти од различни политички групи - од синдикати, еколошки организации, хуманитарни организации, до опозициските политички партии.

Собирот почна кај главната железничка станица и оттаму тргна маршот кон зградата на парламентот. Според организаторите, се собрале

повеќе од 250.000 луѓе. Полицијата, пак, дава (очекувано) поконзервативни бројки, односно наведува дека околу 150.000 луѓе учествувале на собирот. Ако од овие две изјави ја земеме „златната средина“, во Берлин најверојатно се собрале околу 200.000 демонстранти, што е извонреден број ако се земе предвид дека, до неодамна, никој не знаеше што, навистина, претставува ТТИП.

Демонстрантите гласно маршираа до зградата на парламентот носејќи многубројни транспаренти како „**Да, ние можеме да го спречиме ТТИП**“. Една група, дури влечеше со себе и голем дрвен коњ, со тоа споредувајќи го ТТИП со Тројанскиот коњ.

„**Ова е најголемиот протест во Германија по долго, долго време**“, рече еден од организаторите, Кристоф Бауц.

Околу 1.000 припадници на силите за безбедност го обезбедувале собирот, но не се забележани инциденти.

Собирот во Берлин покажува дека граѓаните на Европа се подготвени да бараат отфрлање на ТТИП и на улица, не само преку петиција на интернет, која досега ја потпишаа милиони луѓе.

Таквите собири, можеби, само по себе нема да го спречат потпишувањето на ТТИП, но ќе доведат до зголемување на бројот на граѓани на Европа што ќе слушнат за ТТИП и ќе дознаат за што, всушност, се работи. Медиумската блокада, како што се очекуваше, е силна, но не и непробојна - без оглед колку се настојуваше да се скрие од јавноста саботот во Берлин од саботата, како и слични

акции против ТТИП, информации, сепак, стигнуваат до луѓето, а каналите се многубројни.

■ ШТО БИ ЗНАЧЕЛ ТТИП ЗА ГРАЃАНИТЕ НА ЕВРОПА?

Ајде да погледнеме малку во самота суштина на ТТИП. Зошто е тој, всушност, толку лош?

■ ТТИП ГО САКА ЕВРОПСКИОТ ЈАВЕН СЕРВИС

Со договорот би се тргнало во напад на јавниот сервис. ТТИП би го „отворил“ европскиот здравствен систем, образованието, па дури и водоснабдувањето, приватните компании - поточно, американски приватни компании. Со други зборови, работите што денес сè уште ги земаме „здроо за готово“, во блиска иднина би можеле да бидат под целосна и цврста контрола на американската корпоративна капиталистичка класа.

Во самите преговори се лажат народите на Европа. Така, Европската комисија прво тврдеше дека јавниот сервис нема да биде поврзан со ТТИП, за подоцна британскиот министер за трговија, Лорд Ливингстон, да признае дека јавниот сервис сè уште е „на маса“. Јасно е дека е на маса, па, таму се и парите, тоа е и главната цел на ТТИП, да ја преземе останатата европска социјална држава и да создаде профитабилен бизнис. За просечниот граѓанин, работник, тоа ќе биде катастрофа од невидени размери.

■ ТТИП САКА ДА ЈА УКИНЕ ЕВРОПСКАТА ЗАШТИТА ВО ОДНОС НА БЕЗБЕДНОСТА НА ХРАНАТА И НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Со договорот Европа ќе се префрли на „американски модел“ кога станува збор за исхраната. Во САД денес околу 70 проценти од целата храна што може да се купи во продавниците е генетски модификувана. Од друга страна, Европа има многу строги правила и речиси ништо од ГМО не се пушта во продажба.

Од хормоните за растење до забраните пестициди, се чини, Европа ќе се „отвори“ и за ова прашање. Истото важи и за околината - ЕУ во моментот има на сила т.н. РЕАЦХ регулација (REACH), која строго ги контролира токсичните супстанции во околината. Во Европа, поради оваа регулација, компаниите мораат прво да докажат дека нивните супстанции се безбедни, пред да можат да ги користат. Во САД ситуацијата е сосема обратна: секоја супстанција може да се користи додека не се докаже дека е опасна (!). Колку за пример, ЕУ во моментот има забрана за користење на 1.200 супстанции во козметиката, а САД само 12.

■ БАНКАРСКИ РЕГУЛАЦИИ

Сите рестрикции што ги вовеле ЕУ врз банките за да не се случи уште една голема финансиска хаварија како таа од 2008 година би можеле да бидат тргнати со стапување на ТТИП на сила. Со други зборови, ТТИП ќе ја врати целата моќ назад во рацете на банкарите.

■ КРАЈ НА ПРИВАТНОСТА

Европејците масовно се побунија против договорот АКТА, кој им ја ограничуваше приватноста на корисниците на интернет. Европскиот парламент со мнозинство во 2012 година ја отфрли АКТА по многубројните демонстрации на континентот. Но, ТТИП, веројатно, би ги вратил сите темелни одредби на АКТА.

■ МАСОВНО ГУБЕЊЕ РАБОТНИ МЕСТА

Од ЕУ дури признаа дека ТТИП „веројатно“ би ја зголемил стапката на невработеност зашто преминувањето на „американски систем“ воедно би значело и значително ослабување на синдикатите како и на работничките права.

Примерите на претходните договори за слободна трговија го потврдуваат овој страв. По потпишувањето на НАФТА (договор меѓу САД, Канада и Мексико), се загубија околу еден милион работни места за 12 години, а пред потпишувањето се ветуваше отворање на дополнителни стотици илјади работни места.

■ НАПАД НА ДЕМОКРАТИЈАТА

Најголем проблем на ТТИП, веројатно, е огромниот напад на демократијата и на државната власт. Имено, со потпишувањето на ТТИП би се вовел процес под име ИСДС (Решавање спорови меѓу инвеститорот и државата или на англиски Investor-State Dispute Settlements/ ISDS). За што станува збор: корпорациите би добиле можност за поднесување тужби против државите доколку политиката на државните власти предизвикуваат „губење на профитот“. Со други зборови, неизбраните меѓународни корпорации би можеле да им ја диктираат политиката на демократски избраните власти (!).

Слични договори на билатерално ниво веќе има насекаде во светот и доведуваат до огромни неправди. На пример, по катастрофата со нуклеарната централа „Фукушима“ во Јапонија, Германија реши да ја намали зависноста од нуклеарна енергија, што, пак, резултираше со тужба од шведската енергетска компанија „Ватенфол“, која ја тужеше германската влада за милијарди долари штета. Што значи тоа? Државната власт донесе позитивна одлука, во интерес на народот, а странската корпорација ја тужи таа држава поради таа одлука, па на крај трошокот паѓа на грбот на даночните обврзници на државата. Ништо не може да биде поантидемократско од тоа.

Ова се само некои од причините зошто народите во Европа, навистина, треба да се плашат од ТТИП. Секој

разумен граѓанин на Европа ќе гласа против потпишувањето на ТТИП со САД. Но, постои и „стапица“ - никој нема ни да ги прашам. Да, токму така, за прифаќањето на ТТИП нема да се организира никаков референдум, ништо. Дури ни деталите од преговорите не се јавни (!).

Ова е веќе самрак на демократијата, а наскоро ќе се претвори во целосен мрак доколку не се преземе нешто. Но, што можат народите во Европа да направат ако никој не им дава можност да гласаат за спроведувањето на ТТИП? Многу нешта - за почеток мораат да се организираат, да ги шират информациите за ТТИП и опасноста што произлегува од неговото прифаќање. Мора да ги разобличат циничните и манипулативни пропаганди, кои долго време тврдат дека би било „добро“ корпорациите да ја водат нашата судбина, дека ГМО „не е толку опасно“, дека пазарот е „светост“ и дека „банкарите знаат најдобро“.

Уште има време за борба, но не премногу. Тоа што остана од европската демократија треба да се брани денес и да не се дозволи еден ден да се разбудиме во „американскиот сон“ увезен од страна на антинародните, па на крајот и антиевропските актуелни државни власти, кои со самото преговарање во тајност за усвојување на ТТИП веќе учествуваат во чин на велепредавство. ■

Извор: Хрватски „Аванс“
Превод: Ана Цветаноска

Тетрадрахми на Филип II, сребро

1.000 МОНЕТИ ОД НАЈРАЗЛИЧНИ ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОДИ СЕ ИЗЛОЖЕНИ ВО ШТИПСКИОТ МУЗЕЈ

АНТИЧКИТЕ МОНЕТИ ОД ШТИП ЈА РАСКАЖУВААТ ИСТОРИЈАТА

Монетите од бронза, сребро и од злато се најверодостоен доказ дека парите што ги довеле македонските кралеви се споменици на културата и на уметничкото творештво што сме ѝ го дале на светската цивилизација

Пишува |
Невена Појовска

Штип е еден од најстарите градови во Македонија. Поводот за посетата на овој град во источна Македонија беше изложбата на стари монети. Во Музејот на Штип дознаваме дека во пишуваните документи, името Астибо за првпат го споменува античкиот хроничар Полиен во третиот век пред нашата ера, кој известувал дека во реката Астибо, денешна Брегалница, биле крунисувани пеонските кралеви. Штип се спомнува и во

првиот век од н.е., во време на римскиот цар Тибериј како пајонскиот град Астибо, и се вбројувал меѓу поголемите и позначајни старопеонски градови во источна Македонија. Научниците го лоцираат Астибо на просторот од денешниот стар дел на градот Штип, на источните падини на ридот Исар и на локациите Стар конак, Тузлија и Горно маало. Градот е забележен и во Табула Појтингемјана (античка карта од четвртиот век) како населба, една од станиците на патот за Стоби-Пауталија (Кустендил) – Седика (Софија).

Но, Штип е познат по тоа што токму во овој град била прикажана првата опера во Македонија. Тоа била операта „Палјачи“, изведена во 1924 година од страна на рускиот музиколог Сергеј Михајлов. Сè до денес Штип и штипјани ја негуваат својата историја и култура. А имаат и зошто. Во штипскиот музеј е претставено огромно богатство ископано на археолошките локалитети крај овој град. Станува збор за околу 1.000 монети од најразлични временски периоди. И тие сведочат за историјата на Штип. Имено, на денешните простори во минатото имало голем број ковачници. Дел од монетите што се пронајдени во брегалничкиот регион и се изложени во штипскиот музеј датираат уште од времето на Пајонците.

Оваа изложба всушност ја претставува историјата на брегалничкиот регион раскажана низ 1.000 монети. Тие во себе кријат значајни приказни поврзани со животот и со секојдневието на овој регион. На оваа територија присуството на монети е забележано од петтиот век пр.н.е. до денес.

■ **Најкарактеристични монети се оние од пајонското ковчење монети, понатаму од автономното ковчење на македонските народи од вториот век п.н.е. и најголема циркулација се забележува во доцноантичкиот период** - вели нумизматичарот Гордана Јанева.

Различните периоди и облици во кои тие се јавуваат, кажуваат многу за територијата каде што се пронајдени.

■ **Нумизматиката го одразува контекстот на тргување, но дава и историски податоци според она што врежано на нив** - смета Зоран Читкушев, директорот на Завод – Музеј, Штип.

Освен за луѓето и за економијата, парите зборуваат и за владетелите.

■ **Можеме да направиме реконструкција на тоа кои сè луѓе живееле на дадена територија и како тие монети циркулирале, значи кажуваат за тоа кој сè владеел на оваа територија** - вели универзитетскиот професор Антонио Јакимовски.

Сите монети пронајдени на територијата на брегалничкиот регион, се изложени во нумизматичката поставка на штипскиот Завод – Музеј и неа годишно во просек ја посетуваат околу 1.000 љубители на стари пари.

Автор на изложбата е м-р Гордана Јанева.

■ **Презентираниот нумизматички материјал на изложбата во една систематизирана целина дава слика на еден континуиран развој за историјата на парите** - вели Јанева.

■ **Изложбата го опфаќа периодот од пајонството, па сè до средниот век, а низ презентираниот материјал може да се види и техниката за изработка на монети** - вели директорот на Завод и Музеј - Штип, Зоран Читкушев.

Парите се огледало на историјата на еден народ. Тие претставуваат непобитен факт за сè она што е тој народ, за неговото постоење и идентитет. Така и историјата на Македонија може да се види преку македонските пари кои се ковеле на овие простори.

Идентитетот и историјата на македонскиот народ е претставен низ ковечњето на парите. Монетите од бронза, сребро и од злато се најверодостоен доказ дека парите што ги ковеле македонските кралеви се споменици на културата и на уметничкото творештво што сме ѝ го дале на светската цивилизација. Златните пари од македонските царства останаа ненадминати по својата уметничка креација, убавина, оригинал и по својата симболика. Така, златните статери на Филип Втори и на Александар Македонски и денес сè стандард за ковечње пари во светот.

Доаѓаме и до податок за потеклото на називот на денешната македонска валута – „денар“. Имено, кога Македонија била под власт на Римјаните, покрај провинциските монети,

во циркулација на територијата на Република Македонија влегол римскиот денар, кој името го добил од латинскиот збор „дени“ (deni), „по десет“ - што ја означувало неговата првобитна вредност од десет аса, која на дел од денарите е означена со симболот „X“. Според оваа номинала е именувана и денешната македонска валута.

Презентираниите монети на изложбата се само дел од богатиот материјал што го поседува штипскиот Музеј.

■ **Имав можност да ја посетам исклучително вредната изложба на монети во Штип кои се дел од вредната збирка монети со кои располага заводот и кои се пронајдени за време на истражувањата на археолошките локалитети во брегалничкиот регион кои потекнуваат од 4. до 19. век. Овие вредни монети сведочат за животот, традициите, владетелите, религијата и за културата на македонските простори во изминатите векови** - вели министертката за култура, Елизабета Канческа-Милевска. ■

МАГНЕТНАТА РЕЗОНАНЦИЈА ВО ИДНИНА МОЖЕБИ ЌЕ ГИ ЗАМЕНИ ОСТАНАТИТЕ ДИЈАГНОСТИЧКИ МЕТОДИ

Октомври е месец на борба против ракот, а 15 октомври е Меѓународен ден на здравите дојки. Се вели дека не постои превенција од рак на дојка, туку превенцијата е во рано дијагностицирање на болеста. Иако недоволно, сепак во последната деценија се забележува значен пораст на пациентите кои практикуваат превентивни прегледи во Македонија. Свесноста е најизразена кај жените на возраст под 50 години, кои во значаен број практикуваат самопреглед, редовни се на превентивните прегледи, покажуваат информираност за болестите на дојката и, секако, покажуваат поголема соработка во планирањето на превенцијата и на еветуалниот план за додијагностика и третман, вели д-р Стојчевска Чапова

Разговараше | **Александра М. Бундалевска**
Фото | **Александар Ивановски**

Бројните кампањи, предавања, написи во весниците, емисии, разговори и потсетници го одработија своето, македонската жена почна да станува свесна за болестите на дојката. Раната дијагностика е клучниот момент во лекувањето и основен предуслов кај излекувањето на ракот на дојка. Денес говориме за 90 отсто излекување на оваа болест. Основни услови се професионален медицински тим и самосвесна кооперативна жена која има редовни превентивни прегледи, вели во интервју за „Република“ д-р Маја Стојчевска Чапова, радиолог во „Ацибадем Систина“.

■ **Дали мамографијата е доволна да се спречи појавата на рак на дојка?**

ЧАПОВА: Мамографијата е основен радиолошки метод при дијагностиката на болестите на дојката и прв метод исклучиво посветен на овој орган. Како метод е воведен во 60-тите години на минатиот век, кога се конструирани и машините-мамографи. Апаратот се разликува од останатите рендген апарати, произведува т.н. меки зраци (дозата на зрачење е неколкукратно помала отколку кај стандардните рендген машини). Во текот на снимањето се користи притисок (дојката се притиска помеѓу 2 плочи) со цел да се намалат движечките артефакти, да се добие појасна слика, но и да се намали радијациона

доза. Денес дозата на зрачење која се добива при една рутинска мамографија е еднаква на дозата што ја добиваме при еден интерконтинентален лет. Постојат стотици студии кои ја анализирале корисноста на мамографијата. Во земјите каде што редовно се практикува мамографското скенирање, во последниве децении е забележан пад на mortalitetot за околу 25 отсто. Просечната димензија на карциномот во моментот кога жената првпат ќе го забележи (во зависност од големината на дојките) е околу 15 мм. Со мамографијата може да се забележи веќе од 2-3 мм. Но, не е сè така едноставно. И таа има свои ограничувања. Сензитивноста на методот е во директна зависност од структурата на ткивата. Кај млади

дојки сензитивноста на мамографијата може да опадне до 45 отсто, што значи дека многу лесно половина од карциномите може да се скријат и да не бидат навреме препознаени. На мамографската слика нормалното жлездено ткиво, потпорното ткиво, цистите и сите бенигни состојби, но и карциномите на дојката, се прикажуваат како бели дамки. Кога количината на белите дамки е многу голема (најчесто кај помладите), тие една со друга се покриваат и тешко се распознаваат. Во овие ситуации е важно прегледот да го надополниме со ултразвук, кој обратно од мамографијата е многу поосетлив кај младите дојки. Постојат типови карциноми кои по својата дефиниција, по начинот на кој растат, се невидливи на

мамографија и на ултразвук. Такви се 0,5-3 отсто во зависност од студиите. Овие карциноми најчесто ги среќаваме кај пациентите кои имаат изразена семејна историја или се носители на гените БРЦА 1 и БРЦА 2, како и кај пациенти со зголемен личен ризик. Постојат повеќе предуслови за квалитетна мамографија, како што се квалитетна машина (која е редовно контролирана), кадар кој е обучен да ракува со неа и, секако, искусни лекари супспецијализирани во областа на дијагностика на дојките. Оттука, мамографијата е основен објективен метод кој се употребува во дијагностика на дојката, но никако не е единствен. Со развојот на технологиите во последните децении и дијагностиката на дојка значајно напредна.

Мамографијата сè уште се употребува бидејќи е достапна, ефикасна, брза, евтина и, секако, затоа што успеа значајно да го намали mortalitetot од карцином на дојка.

■ **Постојат неколку дијагностички процедури на дојка: ултразвук на дојка, мамографија и магнетна резонанција на дојки, биопсија и предоперативно бележење. Што опфаќа магнетната резонанција на дојки?**

ЧАПОВА: Ултразвукот е втор најчест метод кој се употребува во дијагностиката на дојките. Има значајно поголема сензитивност кај млади густе гради во однос на мамографијата, не употребува „икс“ зраци (се користи и кај бремени жени), не постојат скриени зони во текот на прегледот, многу лесно ја прави разликата помеѓу циста и солиден тумор, евтин е достапен, но е исклучително субјективен. Исходот од ултразвучниот преглед исклучително зависи од искуството на лекарот. Биопсиите се неопходни дополнителни методи кои се употребуваат онаму каде е поставено сомнение за карцином. Предоперативното бележење е техника која се употребува од две причини, едната е навигација на хирургот при хируршки ексцизиски биопсии. Втората причина е одбележување на мали тумори и карциноми со цел минимално инвазивен третман.

Магнетната резонанција е метод кој отвора нови димензии во целокупната дијагностика.

Малкумина знаат дека првиот предмет на интерес за магнетната резонанција биле токму дојките. Сензитивноста на МР се движи 99-100 отсто. Структурата на дојките нема никакво влијание кон сензитивноста. Методот не употребува јонизирачко зрачење. Идеално ја прикажува дојката и околните структури, како делот под пазувите, мускулатурата и крвните садови, што е од голема помош во проценката на болеста. Единствениот недостаток на магнетната резонанција денес е цената и достапноста. Не може секој и секаде да си ја дозволи. Секако, и бројот на лекари кои се стручни во оваа област е многу мал. Се предвидува дека магнетната резонанција во иднина можеби и ќе ги замени останатите дијагностички методи.

■ **Во кои случаи, односно во кој стадиум е потребна магнетна резонанција на дојка?**

ЧАПОВА: Магнетната резонанција има точно определени индикации за употреба и тоа при скенирање на високоризични пациенти, додијагностика на проблематични случаи, следење на пациентите по штедлива хируршка интервенција (одлично разликува лузна од рецидив), следење на пациенти со неoadjuvantна терапија (онаму каде хирургијата не е прв избор во лекувањето, се следи одговорот на хемотерапијата), потоа кај предоперативно градирање по стадиуми на докажани карциноми, при дијагностиката на импланти, и кај биопсии и бележења под контрола на магнетна резонанција. Предоперативното градирање по стадиуми денес е еден од најконтроверзните причини, но и индикација која покажа голема потреба од вклучувањето на магнетната резонанција во планирањето на третманот на ракот на дојка. Искуствата покажаа дека реалната големина на туморот најмалку се разликува на МР во однос на останатите методи. Се докажа присуство на дополнителна болест до

50 проценти невидлива на другите методи во непосредна близина на туморот (ист квадрант) или значајно подалеку (во друг квадрант од дојката) што дефинитивно го менува и хируршкиот пристап, штедлива наспроти радикална интервенција.

Во зависност од типот на туморот, до 25 отсто постои скриена болест и во другата дојка, исто така, невидлива на класичните радиолошки методи. Сите овие дополнителни информации овозможуваат правилно планирање на хируршкиот третман и поголем успех во конечното лекување. Бројот на изменети одлуки во планирањето на хируршкиот третман кај пациенти со дијагностициран рак на дојки по направената предоперативна МР е вкупно 14 отсто. И токму толкав е бројот на рецидивантна болест во првите две години. Оттука произлегува заклучокот дека болеста најверојатно не се вратила толку брзо, дека онколошкиот третман и не бил толку неефикасен, туку дека ние во целост не сме успеале да ја визуализираме болеста без МР, па дел од неа сме оставиле. Поради овие факти, неопходно е вклучување на предоперативната магнетна резонанција во планирањето на третманот на ракот на дојка.

■ **На која возраст треба да почнат самопрегледите на дојките и ултразвукот?**

ЧАПОВА: За самопрегледот се вели дека треба да започне тогаш кога ќе се формираат дојките. Во овие моменти првично се запознаваме со своите дојки и со нивната структура. Прегледот треба редовно да се прави еднаш месечно по завршување на циклусот. За секоја нова грутка потребна е консултација со лекар. Превентивниот ултразвук се советува да почне околу 30 година и се повторува во интервали од една година. Мамографијата се советува помеѓу 36-38 година од животот. Пациентите кои имаат семејна историја, зголемен личен ризик или се носители на гените БРЦА 1 и БРЦА 2, практикуваат поинаква шема на превентивни прегледи соодветна на ризикот. ■

МАКЕДОНИЈА ВО МЕЃУНАРОДНИТЕ ДОГОВОРИ И ИНТЕРЕСИТЕ НА ГОЛЕМИТЕ СИЛИ

Во текот на целиот XIX и во почетокот на XX век, во развојот на општествено-политичките односи во Османлиската Империја и кај малите балкански држави, од круцијално значење била политиката на Големите сили. Во Балканот се чувствувало влијание од новите модерни општествени феномени, кои извршиле драматични трансформации и модернизација во повеќе сегменти од социјалното, економското и политичкото живеење во Западна Европа

Пишува |
г-р Димитар Љоровски Вамваковски

(продолжение од претходниот број)

1 ИТАЛИЈАНСКО-РУСКА СПОГОДБА (Раконици, 11 октомври 1909 г.)

Австро-Унгарската анексија на Босна и Херцеговина од 1908 година не доведе до нарушување на статус кво на Балканот, но јасно ги манифестираше агресивните австриски планови за пробив кон Солунскиот Залив. Ваквата политика не само што не одговараше на руските интереси, туку беше и во спротивност со италијанските планови. Поради тоа, а со цел да ја избегне опасноста од продор на Виена подлабоко на полуостровот, италијанската влада склучи договор со руската со кој го регулираа своето однесување на Балканскиот Полуостров.

„Член 1. ... Италија и Русија се должни во прв ред да се стремат кон зачувување на статус кво на Балканскиот Полуостров“.

„Член 2. ... Во случај на какви било настани што можат да произлезат на Балканот, тие се должни да продолжат со примената на принципот на националностите по пат на развој на балканските држави со цел да отстранат секаква надворешна превласт...“.

2 СРПСКО-БУГАРСКИОТ ДОГОВОР ЗА ПРИЈАТЕЛСТВО И СОЈУЗ (Софија, 29 февруари 1912 г.)

Италијанско-османлиската војна од 1911 година, како и сè позатегнатите меѓународни односи, јасно покажуваа дека било неизбежно распаѓањето на Османлиската Империја. Токму од овие причини, а со цел да се спречат какви било други аспирации кон османлиските територии на Балканот, Србија и Бугарија ги почнале преговорите за склучување на сојуз со чијашто помош ќе спречат секако странско мешање на Балканот и истовремено со тоа ќе ги регулираат своите територијални побарувања кон османлиска Македонија.

Во договорот, во членот 2 било предвидено:

„Член 2. Двете договорни страни, исто така, се обврзуваат заемно да си помагаат со сите сили во случај една, која и да било од големите сили, да се обиде да анексира, да окупира или да земе со војска дури и привремено кој и да било дел од Балканскиот Полуостров што се наоѓа под османлиско владеење...“

Членот 1 од тајниот анекс од своја страна предвидувал:

„Во случај ако во османлиската држава избијат внатрешни безредија од таков карактер кои можат да ги

загрозат националните или државните интереси на договорните страни, како и во случај на внатрешни и надворешни тешкотии при кои Турција би била присилена да го напушти статус квото на Балканот, првата страна што ќе се убеди дека ќе треба да се преземе воена акција, ќе треба да се обрати кон другата страна со мотивиран предлог...“

„Член 2. Сите територијални зголемувања што би се реализирале преку една општа акција во смисла на членот 1 и на членот 2 од договорот и под членот 1 од овој таен анекс ќе остане во кондоминиум на двете сојузни сили... Србија ѝ го признава правото на Бугарија на териториите на исток од реката Струма; Бугарија ѝ го признава правото на Србија врз териториите расположени на север и запад од Шар Планина. Што се однесува за териториите вклучени меѓу Шара, Родопите, Егејско Море и Охридско Езеро, ако двете страни се убедат дека нивното организирање во одделна автономна област е невозможно врз основа на општите бугарски и српски национални интереси или поради други причини од внатрешен или надворешен карактер, тогаш со тие територии ќе се постапува според подолу договореното...“

3 ОДБРАНБЕН СОЈУЗЕН ДОГОВОР МЕЃУ БУГАРИЈА И ГРЦИЈА (16 мај 1912 г.)

Српско-бугарскиот договор од 1912 година бил прв од серијата сојузнички договори меѓу балканските држави, кои на тој начин го формираа Балканскиот сојуз за борба против Османлиската

Империја. Склучувањето на овие сојузнички договори било неопходно бидејќи ниту една од балканските држави не била способна самата да се пресмета од Турција и да ги заземе нејзините територии на Балканот.

Токму од овие причини, Бугарија по потпишувањето на договорот со Србија ги почнала и преговорите за сојуз со Грција. Но, за разлика од првиот договор, во овој договор не била предвидена поделба на териториите бидејќи не дошло до таква согласност во текот на преговорите. Двете страни се договорија:

„Член 1. Ако и покрај искрените желби на двете високи договорни страни, и покрај однесувањето на нивните влади за одбегнување секаков напад и секаков предизвик кон османлиската држава, една од двете држави биде нападната од Турција на својата територија или преку систематско нарушување на правата што произлегуваат од договорите или од основните принципи на меѓународното право, двете високи договорни страни се обврзуваат да си пружат заемна помош со сите вооружени сили и потоа да не склучуваат мир, освен заедно и во согласност“.

„Член 2. Двете високи договорни страни заемно си ветуваат од една страна да го користат сопственото морално влијание над своите сонародници во Турција, во смисла искрено да придонесат за сожителство на елементите што го сочинуваат населението на империјата и, од друга страна, заемно да си помагаат и да одат усогласено во сите акции пред османлиската влада или кон големите сили што ќе има за цел да

5 БУКУРЕШКИ МИРОВЕН ДОГОВОР (Букурешт, 10 август 1913 г.)

се добие или да се осигури реализацијата на правата што произлегуваат од договорите или се поинаку отстапени на грчката и на бугарската националност, примена на политичка рамноправност и на уставните граници“.

4 ЛОНДОНСКИ МИРОВЕН ДОГОВОР (Лондон, 30 април 1913 г.)

По завршувањето на Првата балканска војна со која балканските држави за кусо време ја зазеле целата територија на европска Турција, во Лондон почнале преговорите за склучување мировен договор меѓу завојуваните страни. Во исто време, во истиот град, почнала со работа и амбасадорската конференција на големите сили за решавање на прашањата што произлегле од војната, а кои биле од европско значење. Токму на оваа конференција се решило, а завојуваните страни прифатиле, како што може да се види, територијата на запад од линијата Енос - Мидија да биде поделена меѓу балканските држави.

„Член 2. Неговото величество императорот на османлиите им ја отстапува на нивните обединети величества сета територии на својата империја на европскиот континент на запад од линијата Енос на Егејско Море до Мидија на Црно Море, со исклучок на Албанија“.

Србија ги добила вардарскиот дел на Македонија, Косово, дел од Метохија и дел од Санџак. Со тоа била зголемена за 39.000 квадратни километри и 1.290.000 жители. Црна Гора ја добила територијата Васоевиќи, дел од Метохија и дел од Санџак. Таа се зголемила за 7.000 квадратни километри и за околу 260.000 жители. Грција ги добила Северен Епир, егејскиот дел на Македонија, полуостровот Халкидики со Солун, дел од западна Тракија и многубројни острови во Егејско Море. Со тоа се зголемила за 51.300 квадратни километри и за 1.624.000 жители. Бугарија го добила пиринскиот дел на Македонија, Струмица со околијата и дел од западна и источна Тракија. Таа се зголемила за 21.000 квадратни километри и со околу 600.000 жители. Излез на Егејско Море Бугарија добила од сливот на Места до сливот на Марица со пристаништето Дедеагач. ■

(КРАЈ)

КНИЖАРНИЦАТА „МАТИЦА
ЕКСКЛУЗИВ“ ПРЕПОРАЧУВА:

1

**Чокохоличарка
на диета**
Керол
Метјуз

2

**Осамена
Америка**
Марк
Стејн

3

**Портрет на
еден шпион**
Даниел
Силва

4

**Осаменоста
на простите
брови**
Паоло
Џордано

5

**Вистини за
вечнота**
Сара
Десен

11. ФЕСТИВАЛ НА НОВИОТ ГЕРМАНСКИ ФИЛМ

„Го сакам филмот“ нуди ново доживување на Германија

Преку најразновидните теми сакаме да пренесеме една слика за модерна Германија, за нејзината култура, историја и општество. На овој начин, исто така, ги унапредуваме и познавањата на германскиот јазик бидејќи сите филмови се прикажуваат во оригинал, со превод, вели госпоѓа Хелга Тајпел, раководителката на одделот за култура во амбасадата

Трилерот „Роден во болка“ на Флоријан Шварц, драмата „Феникс“ на Кристијан Пецолд, „Хакери“ на Баран Бо Одар, комедијата „300 збора германски“ на Зили Алагад, детските „Лола на грашокот“ на Томас Хајнеман и „Спасете го Рафи“ на Аренд Агте, историскиот „Љубените сестри“ на Доминик Гарф, дело што беше номинирано за „Оскар“ во категоријата за „странски филм“, се само некои од филмовите што ќе бидат прикажани во рамките на актуелниот 11. Фестивал на новиот германски филм што ќе се одржува од 8 до 31 октомври.

Годинава синеастичката турнеја ќе почне во прилепското кино „Мис Стоп“, а потем следуваат проекциите во културните центри во уште девет македонски градови, а случувањето и овој пат ќе се одвива под мотото „Го сакам филмот!“.

Преку овој несекојдневен пресек на широката палета на актуелната германска кинематографија, љубителите на филмската уметност одново и на свој начин ќе можат да ја доживеат Германија, нејзина-

та култура, историја и општество. Изборот на филмовите, како што велат организаторите – Амбасадата на Сојузна Република Германија во земјава и Про-кредит банка, е „разновиден исто како и животот“, дека дејствата се одвиваат во оваа земја, но дека пораките се универзални за сите гледачи.

■ Убедени сме дека филмовите се одличен медиум со кој можеме да допреме до многу луѓе. Кој не сака со задоволство да оди в кино и барем за момент да се нурне во други светови? Големият интерес го потврдуваат и бројките на гледачи: минатата година нашите филмови ги погледнаа повеќе од 10 илјади луѓе. Преку најразновидните теми сакаме да пренесеме една слика за модерна Германија, за нејзината култура, историја и општество. На овој начин, исто така, ги унапредуваме и познавањата на германскиот јазик, бидејќи сите филмови се прикажуваат во оригинал со превод - вели госпоѓа Хелга Тајпел, раководител на одделот за култура во Амбасадата. ■ (Н.П.)

АНТОЛОГИЈА

Снежана Стојчевска (1980)

ТЕАТАР

Кому му е потребен сиот тој театар?
Во овој свет со премалку искрени
насмевки, а толку многу лица.

Трчајќи по материјалното забораваме
на душите закачени на жицата на
животот висат.

Ја вадам шминката со години
наталожена сол на образите доволна
да нахрани седум гладни мориња.

Ги соблекувам сите слоеви тага
останува само мирисот доволен да ме
врати назад во времето.
Нема што да барам таму
сè е овде во мене и во можностите.

Се попарувам со врела вода како
вреќичка чај испуштам арома на грев...
Водата нема да ме измие.
Остануваат траги, под прстите на
сеќавањето допири, годови под кожата
брчки, онаму каде што минале солзите
и насмевките.

Додека се гледаме в очи
нашите погледи пропаѓаат некаде
далеку зад нас за да забораваме колку
сме плитки во суштина.

Трчајќи по духовноста
забораваме на телата закачени на
жицата на животот висат.

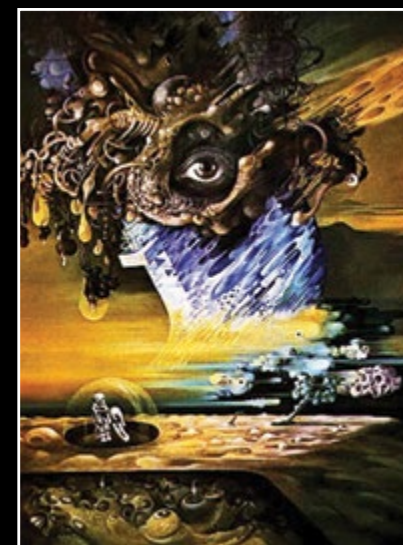
Во овој свет бесмислено двосмислен
зар некому му е дојдено до театар?
Заминувам босонога,
немам што да понесам со себе
куферот е само декор.

100 НАЈУБАВИ СЛИКИ НА СИТЕ ВРЕМИЊА

„Траги на времето“ од Васко Ташковски

„Траги на времето“ е дело на македонскиот сликар Васко Ташковски (1937). Ташковски, освен со сликарство, се занимава со сценографија за театар, телевизиски и филмски проекти, сценографии за разни манифестации, а работел и како илустратор на повеќе изданија.

Покрај сликањето во маслена техника, работи и акварел, цртежи и графика. Има реализирано 40 самостојни изложби. ■

ТОП 5 НАГЛЕДАНИ ФИЛМА во САД викендов

1	МАРСОВЕЦОТ THE MARTIAN	Заработка: 37.000.000 \$	Жанр: авантура Режија: Ридли Скот Актери: Мет Дејмон, Џесика Честејн, Кристен Вилг
2	ХОТЕЛ ТРАНСИЛВАНИЈА 2 HOTEL TRANSYLVANIA 2	Заработка: 20.400.000 \$	Жанр: анимиран филм Режија: Генди Тартаковски Актери: Адам Сендлер, Енди Самберг, Селена Гомез
3	ПАН PAN	Заработка: 15.300.000 \$	Жанр: авантуристички Режија: Џое Рајт Актери: Леви Милер, Хју Џекмен, Гарет Хедланд
4	ПРАКТИКАНТКА THE INTERN	Заработка: 8.700.000 \$	Жанр: комедија Режија: Ненси Мајерс Актери: Роберт де Ниро, Ен Хетвеј, Рене Русо
5	ПЛАТЕНИК SICARIO	Заработка: 7.600.000 \$	Жанр: акција Режија: Денис Виленев Актери: Емили Блант, Џош Бролин, Бенисио дел Торо

ИНТЕРВЈУ | ДИМО ПОПОВ

„ВАРДАР ФИЛМ МАКЕДОНИЈА“ ДА ПРЕРАСНЕ ВО ФИЛМСКО СТУДИО

Разговараше | Александра М. Бундалевска
Фофо | Александар Ивановски

До крајот на 20 век „Вардар филм“ беше единствената државна филмска продуцентска кука во Македонија што во своето петдесетинско работење ги продуцираше сите играни, анимирани и документарни филмови во Македонија. Последната продукција на „Вардар филм“ беше во 1998 година. Новата национална установа филмски центар „Вардар филм Македонија“ постои од јануари 2014 година и е наследник на препознатливото име „Вардар филм“, што беше идеја на Министерството за култура. За неполни две години откако е директор на „Вардар филм Македонија“, Димо Попов успеа да потпише договори со телевизиски куќи од регионот за прикажување на македонските филмски класици за кои уште постои голем интерес, го збогати фондусот со реквизити и со костими од завршени филмски проекти. Во големата слика, „Вардар филм Македонија“ еден ден треба да прерасне во филмско студио во кое ќе може да се смести филмска продукција, да се изградат сетови, да се направи постпродукција на слика и на звук. Во изминатиот период во скопското кино „Синаплекс“ се одржа петдневна филмска програма со наслов „Македонски филмски класици“ како дел од наследството на „Вардар филм“ на која беа прикажани „Хај-Фај“, „Три Ани“, „Среќна Нова '49“, „Планината на гневот“ и „Тетовирање“.

■ Некогашниот „Вардар филм“ беше единствената државна филмска продуцентска кука. Денес условите се поинакви. Овој „Вардар филм Македонија“ постои неполни две години. Што може денес тој да им понуди на филмациите?

ПОПОВ: „Вардар филм“ е формиран во 1947 година и постои до крајот на 20 век, до 1998 година. Тоа значело дека сите средства што државата ги планирала за филмска продукција „оделе“ преку тој „Вардар филм“. Сега веќе не е така. Ние сме нова установа, која автоматски има друго место во ова општество. Веќе не е државен продуцент, туку сега има друга, поинаква функција. Заедно со Управниот одбор (УО), уште првите неколку месеци се обидовме да направиме некаква установа што, навистина, ќе им помогне на филмските работници. Тоа што „Вардар филм Македонија“ сега може да го понуди и треба да го нуди во блиска и во далечна иднина е некоја техничка поддршка на филмските продукции. Бидејќи и јас сум филмски работник, а и во УО на „Вардар филм Македонија“ има членови од таа бранша, се потрудивме да направиме нешто за нашата фела. Во изминатиов период обезбедуваме простории за филмски продукции, реквизити, костими што ги наследивме. Сè се тоа работи што, на некој начин, ги наследивме од „Вардар филм“. Досега немаме направено конкретна инвестиција, ниту, пак, сме добиле пари за да вложиме во опрема или, пак, во објекти. Од тоа што го имаме се обидуваме да направиме нешто. Освен тоа, бидејќи ги имаме авторските права за дистрибуција на сите филмови произведени во тоа петдесетинско работење на „Вардар филм“, имаме право да склучуваме договори за прикажување и за дистрибуција на тие филмови. Веќе склучивме неколку такви договори и, практично, тоа ни беше главната дејност во овие неполни две години.

■ Спомнавте дека „Вардар филм“ склучил договори за прикажување филмови во земјите од регионот. Кои македонски филмски класици се најбарани и во кои земји постои најголем интерес?

ПОПОВ: Досега склучивме 12 договори за играни филмови со две телевизиски куќи што зрачат на просторот на поранешна Југославија. Тоа се „ТВ Класик“ во Хрватска и „Радио телевизија Србија“. Интересот е, практично, за сите филмови. На пример „Мис Стоун“ на Жика Павловиќ, филмовите

на Столе Попов „Тетовирање“, „Среќна Нова '49“, „Хај-Фај“ на Владимир Блажевски, потоа филмовите на Љубиша Георгиевски. Според извештаите што ги добиваме од тие оператори, гледаме дека за одреден наслов има повеќе пребарувања, но, генерално, постои интерес за сите филмови. Тие филмови од продукциски аспект се, навистина, многу квалитетни и имаат емотивна, историска, филмска и естетска вредност, која е видлива. „Вардар филм“ во тоа време работел на филмска лента. Сега сите филмови што ги произведуваме во Македонија во последните 10 години се дигитални и тоа автоматски, на некој начин влијае и на пристапот на технологијата како се прават филмови и влијае и на самата продукциска вредност што ја имаат филмовите.

Многу ни е важно, на мене пред сè, но и на членовите на УО, да не направиме установа што ќе биде постојано финансирана од државата и нема да има своја економска одржливост. Никој од филмските работници не сака систем што само ќе троши пари, а нема да произведува, вели директорот на „Вардар филм Македонија“, Попов

■ Во изминатиот период го збогативте и фондусот со многу значајни реквизити од некои завршени филмски проекти. Најавено е дека дел од тој фондус ќе биде дел од музејската поставка во Кинотека на Македонија.

ПОПОВ: Тоа е проект на Кинотека на Македонија и ние учествуваме со стара техника, која е, дефинитивно, само за во музеј, како на пример објективи, стари камери, реквизити. За жал, немаме зачувано костими, иако би било супер да имаме костими од „Мис Стоун“, или, пак, од „Јад“. Тие се загубени и ќе се прави реконструкција според цртежите или кадри од филмовите. Почнуваме да го правиме тој фондус, имаме веќе 500 паричиња костими, кои се наследени од завршени филмски продукции. Ги фотографираме и ги ставаме на нашата нова веб-страница и ќе бидат достапни за повторно користење. Кога постепено би се зголемувал тој фондус и би нараснал како што го имаат некои сериозни филмски студија како „Барандов“ во Прага, ќе се почувствува ефектот, ама

за тоа е потребно многу време. Тоа ќе ја поевтини филмската продукција и нема да се губат костими. Ќе се сочува нивната историска вредност.

■ Има ли сегашната зграда на „Вардар филм“ студио што може да се реновира и кое би им било од помош на филмските работници?

ПОПОВ: Ние мораме да почитуваме дека во Македонија има приватни студија за филмска продукција и не смеаме да го нарушуваме пазарот. Не може да купуваме нешто што веќе го има. Но, во Македонија нема студио за постпродукција, колку што ни е познато. Ние го имаме изградено во нашата установа и тоа постои. Но, е застарено и треба да се реновира од корен – од акустичката изолација, до опремата. Ние сме во фаза на изработка на проект што постепено ќе оди по фази. Уште размислуваме дали ќе биде приватно-јавно партнерство или комплетно ќе биде во сопственост на државата. Слични вакви установи има во Норвешка и во Словенија, „Вива филм“ и тоа се јавни установи што своите услуги ги нудат на филмски продукции.

■ Каква е големата сликата на „Вардар филм Македонија“?

ПОПОВ: Големата слика на „Вардар филм Македонија“ е дека може еден ден да прерасне во филмско студио во кое ќе може да се смести филмска продукција, да се изградат сетови, да се направи постпродукција на слика и на звук. Тоа донекаде е економски оправдано. Бидејќи тоа е голема инвестиција, потребно е сериозно истражување и да се види економската оправданост. Ние почнуваме само од оваа зграда, но се надевам дека набрзо ќе може да се развиваме во тој правец. Презедовме шест камиони од МВР, кои беа подготвени за топење. Како што ќе расте и ќе се зголемува фондусот на костими и на реквизити, просторот тука нема да биде доволен. Природно ќе се наметне дека ќе ни треба нов простор каде што ќе се шириме и така, можеби, полака ќе прераснуваме во мало студио. Многу ни е важно, на мене пред сè, но и на членовите на УО, да не направиме установа што ќе биде постојано финансирана од државата и нема да има своја економска одржливост. Никој од филмските работници не сака систем што само ќе троши пари, а нема да произведува. Напротив, ние би сакале, ако може да ја направиме филмската продукција, генерално, да биде поевтина. Ако го обновиме тонското студио, парите што се трошат во странство би останеле тука. ■

АЛЕКСАНДАР КУКУЛЕВ: МОЕТО ПРВО ФИЛМСКО СЦЕНАРИО СЕ ПРЕТВОРИ ВО ВИЗУЕЛНА ПРИКАЗНА КОЈА ЌЕ ТРАЕ

Јас сум човек кој сака работите да му бидат јасни, посебно кога станува збор за историјата на Македонија. Тука го наоѓам предизвикот со кој уживам да се борам, а тоа е белиот лист хартија, вели Кукулев

Разговараше | Невена Појовска
Фото | Горѓи Личовски

■ Александар Кукулев-Сашко е ѕвездата на велешкиот радиоетер. Осумнаесет години, секој вторник и петок, на фреквенцијата на Радио Велес, во седум часот ги буди и до 11 часот ги забавува своите верни слушатели... Вака, приближно, би изгледала најавата за Сашо Кукулев пред извесно време, но сега сте на друго работно место. Ви недостига ли радиото?

КУКУЛЕВ: Секогаш носталгично се сеќавам на тоа време, на таа прекрасна радиоприказна која траеше цели осумнаесет години. На радиото како медиум му приоѓав многу сериозно и многу посветено, а за возврат добив многу убави моменти, пријателства што траат и искуство што не се стекнува на ниту едно друго место. Пред некој ден бев гостин во „Радио Слободна Македонија“ и пак се врати она чувство кога микрофонот те обзема со својата волшебност. Кој да знае... чудни се патиштата Господови, можеби еден ден пак ќе си се сретнеме.

■ На меѓународниот филмски фестивал „Браќа Манаки“ премиерно беше прикажан филмот „Последниот Македонец“, работен по ваше сценарио... Премиерата помина одлично, беше проследена со бурен аплауз и со овации. Откако легнаа впечатоците, како се чувствувате сега, како гледате на филмот и ќе има ли други проекции наскоро?

КУКУЛЕВ: Многу сум среќен поради тоа. Во Битола поминавме одлично, првите критики се феноменални, некои медиуми за „Последниот Македонец“ веќе пишуваа како за епско остварување, а јас длабоко сакам да верувам дека се во право. Има одлична екипа составена од вдановениот режисер Илија Пиперковски, мајсторот на филмската фотографија, Дејан Димевски, кому секој кадар од филмот му е мало ремек-дело, Дано Стефков, кој како монтажер се надмина себеси и одлично избраната актерската екипа, „Тринити продукција“, која со застрашувачка сериозност влезе во овој проект. Навистина сум среќен како моето прво филмско сценарио се претвори во визуелна приказна која, сигурен сум, долго ќе трае.

■ Атентатот во Марсеј врз тогашниот југословенски крал Александар Први Караѓорѓевиќ од страна на членот на ВМРО, Владо Черноземски, е темата на Вашата книга „Патувањата на Петар Келемен“. Од каде идејата за ова дело?

КУКУЛЕВ: Точно пред една година во Скопје се случи промоцијата на „Патувањето на Петар Келемен“. Јас сум човек кој сака работите да му бидат јасни, посебно кога станува збор за историјата на Македонија. Настаните од октомври 1934 во Марсеј за мене беа своевидна мистерија. Ликот на Владо Черноземски исто така. За него сите знаеја, истовремено не знаејќи ништо. Бев непријатно изненаден како по 80 години никој во Македонија

не видел предизвик во осветлувањето на овие настани кои дури сме ги опејале во песни, а за кои, всушност, знаеме многу малку. Почнав со истражување и го напишав романот кој не претендира да стане училишна лекција по историја, но сигурно е одлична основа за понатамошно доосветлување на овој историски настан кој беше вовед во Втората светска војна. Присуството на неколку амбасадори и голем број воени аташеа на промоцијата во Скопје, за мене беше потврда дека романот тематски е полн погодок за читателската публика. Тиражот од 1000 примероци е одамна распродаден.

■ Излезе од печат и поемата „Џез“- Вашата прва книга со поезија. Станува збор за несекојдневно поетско дело, кое освен во печатено издание го има и на цеде... Ќе следуваат ли уште поетски збирки?

КУКУЛЕВ: Посебно сум горд на „Џез“. Го сметам за врв на моето скромно творештво. Еден од рецензентите на поемата е претседателот на Светската академија за науки и уметности, д-р Иво Шлаус, податок што сам по себе прави да се чувствувам среќен. „Џез“ покажа дека современата македонска поезија може да помине и со задоволство да биде читана

од американската, индиската, руската или од германската читателска публика. Книгата која содржи и цеде со интерпретација на стиховите искомбинирана со музика, можеби и не е нов пристап, но дефинитивно помага во дополнителна промоција на делото.

■ Новинар, поет, сценарист, писател... Каде најмногу се пронаоѓа Александар Кукулев?

КУКУЛЕВ: Сите овие наведени категории го нудат предизвикот со кој уживам да се борам, а тоа е белиот лист хартија. ■

Со секој купен број на „Република“ добивате попуст од 50 денари за кино-проекции во „Милениум“

попуст
50
денари

Важи од 16.10. - 22.10.2015

КИНО МИЛЕНИУМ 3D

НЕОДОЛИВ ТОСКАНСКИ ШАРМ

СИЕНА, ВЕЧНИОТ РИВАЛ НА ФИРЕНЦА

Централниот плоштад Пјаца дел Камп, со необична форма на школка, е познат низ целиот свет по прочуената трка со коњи „Палио“, која се одржува двапати годишно и привлекува илјадници туристи. „Палио“, буквално, значи награда

Пишува | Јана Јосифоска

Доколку сте романтични, сакате да патувате, по природа сте хедонист и сакате да го почувствувате најдоброто од Европа, посетете ја Тоскана и откријте го вистинското значење на терминот „ла долче вита“. Кое било место да го посетите од овој дел на Италија, нема да погрешите.

Прекрасна природа и пејзажи, светски познати вино и кујна, уникатна архитектура и богата историја ја прават Тоскана нео-

• • •
За патување до Сиена нема директни авионски линии од Скопје, па доколку сакате да патувате со авион, ќе треба да летате од Белград или од Загреб

лива и шармантна. Не случајно, во минатото се сметала за клучен европски регион и центар на италијанската ренесанса бидејќи значајно влијаела на развојот на уметноста, културата и на образованието.

„ПАЛИО“ Е ЦЕНТАР, „ПАЛИО“ Е СИЕНА... АКО ГО ЗНАЕТЕ ТОА, ЗНАЕТЕ СЕ

Еден од најимпресивните градови во Италија, малата Сиена, се наоѓа токму во Тоскана, околу

70 километри јужно од Фиренца со која има вечно ривалство. Сиена во средниот век била исклучително богат град-држава, сè додека таа улога не ја презела соседната Фиренца.

За патување до Сиена нема директни авионски линии од Скопје, па доколку сакате да патувате со авион, ќе треба да летате од Белград или од Загреб. Но, некои од туристичките агенции ја вклучуваат Сиена во својата понуда со автобуски или авионски превоз, така што, веројатно, тоа е најдобрата опција за вашето патување.

Сиена денес е место со одлично зачувано средновековно јадро и огромно културно-уметнич-

ко наследство, сè заедно под заштита на УНЕСКО. Нејзиниот централен плоштад Пјаца дел Камп, со необична форма на школка, е познат низ целиот свет по прочуената трка со коњи „Палио“, која се одржува двапати годишно и привлекува илјадници туристи. „Палио“, буквално, значи награда. И тоа и е. За јавачите што го ризикуваат својот живот на стрмната патека околу плоштадот. Иако, во просек, трките траат 90 секунди, трките се жестоки и неретко се случува цокките да попаѓаат на земјата, а коњите сами да ја завршат трката.

Разнобојните куќи и долгите извиени улички го прават овој град посебно впечатлив. Сиена е позната по готската архитектура со карактеристична црвена боја. За прошетка низ историскиот центар на градот, кој се наоѓа меѓу сидини, не ви е потребно превозно средство бидејќи целиот е претворен во пешачка зона. За приватни автомобили, освен такси и полиција, е забрането возење. Неколку паркинзи за приватни автомобили се наоѓаат од другата страна на главните сидини. Цената на паркингот изнесува околу пет евра за цел ден.

Една од главните атракции во овој прекрасен град е катедралата „Дуомо“ изградена во романски стил уште во 12 век, а главната фасада е завршена дури во 1380 година. „Дуомо“ е позната поради тоа што има необична поставеност на основата во правец север – југ, што е невообичаено за христијанските цркви.

Палацо Публико е зграда во која веќе 800 години е сместено градското собрание, а тука се наоѓаат и познатите фрески на италијанскиот уметник Амброџио Лоренцети. Во близина на градското собрание се наоѓа славната кула Торе дел Мања. Оттаму има прекрасен поглед на целиот град и на околината.

Палатата Салимбени била средновековно седиште на најстарата банка на светот, која континуирано работи. Денес оваа банка има преку 30.000 вработени.

Во богатата историја на Сиена влегува и Универзитетот, кој е еден од најзначајните универзитети во Италија и меѓу првите што бил финансиран од државата. Основан е во 1240 година со тогашното име Студиум Сенесе, а денес е познат по квалитетни студии за право и за медицина.

ВИНОТО И МАСЛИНОВОТО МАСЛО СЕ ТОСКАНСКА ГОРДОСТ

Виното и маслиновото масло се синоним за овој регион. Задолжително за освежување пробајте чаша тосканско вино. Особено се препорачува „кјанти“ (Chianti), кое е наречено по градот, кој е вистинско олицетворение на тосканската идилла.

Покрај виното, и маслиновото масло е гордост на Тоскана. Ако имате автомобил задолжително отидете до маслиновите полиња Монтестиљано Олив каде што можете да купите маслиново масло со екстра-квалитет, но и да преспиете таму и да го почувствувате шармот на вистинскиот италијански селски туризам.

Тоскана со векови ги fasciniра своите посетители, а секоја посета на овој дел од Италија би била нецелосна без да се погледне и доживее величествената Сиена. ■

И ПО РАЗВОД - СОЖИВОТ

Пишува | Марина Косићовска

Во Холивуд почудно е кога некој ќе остане заедно, отколку кога некоја брачна двојка ќе ги потпише документите за развод. Ретко кои познати личности остануваат заедно, па дури и оние наизглед цврстите бракови како камен, пукаат со времето.

Но, токму таа постава на работите, донесе и нови „правила“ меѓу бившите сопругници. Најчесто поради децата, се забораваат меѓусебните кавги, па се работи на нов однос во нивна полза.

„Новото нормално“ има неколку исти особини со обичното.

И по разводот голем дел од познатите личности остануваат семејство, а нивните деца не мораат да се грижат дали мајка им и татко им можат да седат во иста просторија.

Крис Мартин неодамна ѝ организираше роденденска вечера на Гвинет Палтроу, со која е разведен, иако во април и законски го прекинаа 12 години долгиот брак. И Брус Вилис и Деми Мур продолжија со своите животи и со нови партнери по разводот, но нивните керки и ден-денес сметаат на поддршката од нивните родители.

Дури и едно од моментно најомразените семејства, кланот Кардашијан, се пример дека сè се може штом се сака. Брус неодамна стана Кејтлин, почудно здравје, но сè уште е редовно во контакт со својата поранешна сопруга Крис Џенер. И двајцата беа во одлични односи со првиот сопруг на Крис, адвокатот Роберт Кардашијан, кој на смртната постела му остави аманет

на Брус засекогаш да се грижи за неговите керки.

Она „драга, моите и твоите деца се тепаат со нашите“, не е веќе шега ни во Македонија. Бројот на разводи е зголемен, но гледајќи од добрата страна, барем не се останува сосила во брак или поради тоа што ќе каже народот.

Раскилот на, така да ја кажеме, љубовната врска, не мора да значи и раскин на сите останати меѓучовечки односи, а пријателството и почитта со поранешниот партнер можат да опстојат. И во бракот и по него, посебно кога во приказната има и деца, добро е да се остане пријател.

Иако одамна разведени и секој тргнат по својот пат, актерот Тони Михајловски и првата сопруга се во добри односи, првенствено затоа што заедно го имаат нивниот прв син Александар. Михајловски во една пригода изјави дека таа секогаш ќе ја има неговата почит и ќе остане мајката на неговото дете.

Дека со прекилот на бракот не се прекинуваат и меѓучовечките односи, најголема потврда е Калиопи. И по два развода, македонската поп-дива неодамна изјави дека сепак верува во љубовта и му се радува на животот, а сегашната љубовна состојба ја опишува како исполнета и необврзна.

Калиопи во осумдесеттите години се омажи со композиторот и тогаш основач на групата „Калиопи“, Ромео Грил. Заедно го имаат синот Пако, кој денес има 24 години.

Грил во 2012 година ја создаде песната со која Калиопи ја прет-

Калиопи и Васил Зафирчев

ставуваше Македонија на „Еurovision“, за подоцна да биде автор на целиот албум „Волчица“ на македонската пејачка.

Нивниот однос е повеќе од професионална соработка. Како што Калиопи не штеди на зборови кога станува збор за поддршката

што ја добива од својот поранешен сопруг, така ни Грил не пропушта пригода да изјави колку е таа прекрасна како личност и единствена како уметник.

■ **Калиопи се раѓа еднаш во 100 години** – смета таткото на нејзиното дете.

Калиопи и Ромео Грил

Раскилот на, така да ја кажеме, љубовната врска, не мора да значи и раскин на сите останати меѓучовечки односи, а пријателството и почитта со поранешниот партнер можат да опстојат

СЦЕНА

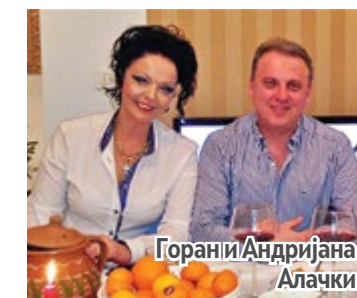
Можеби не толку интензивно како со Ромео, но Калиопи го негува и пријателството со нејзиниот втор сопруг, актерот Васил Зафирчев.

Двојката помина помалку од седум години во брак, а поради разликата во години, нивната врска ја споредуваа со онаа на Деми Мур и Ештон Качер.

Минатата година како водител на „Скопски фестивал“, Зафирчев имаше посебна најава за својата поранешна сопруга.

■ **Време е за големата, некогаш моја, секогаш моја Калиопи** – ја најави тој.

Без многу помпа и галама, во 2011 година по скоро 25 години брак се разведоа Андријана и Горан

Алачки. Иако се разведени на суд и живеат во различни домови, хармоникашот со фолк-пејачката и водителка сè уште се појавуваат заедно на јавните настани.

И не само тоа. Алачки соработуваат и на професионален план и се сложни кога станува збор за нивните деца, Грациела и Баже, како и за најмладиот член во семејството, внуката Дарија, која само што наполни една година.

Дека семејството е пред сè, е доказ и актерката и пејачка Тања Кочовска, која по разводот од актерот Владимир Ендровски-Љац, остана во добри односи со него, првенствено поради нивниот син Александар.

Кочовска е веќе 20 години во брак со колегата Предраг Павловски, а Љац исто толку години е со Гордана, но минатото не им пречи да ги поминуваат семејните веселби и настани заедно. ■

ОМИЛЕНИ ОБУВКИ ЗА ОВАА ЕСЕН

Со доаѓањето на есента, сандалите ги заменивме со поудобни и потопли чевли и со чизми

Есента пристигна и календарски, некои утра се доволно студени за да се облечат и чизми, така што и официјално сандалите ги заменивме со поудобни и потопли чевли и со чизми кои ќе нè штитат од студеното време и од сите временски непогоди.

Има разни модели од модните колекции чевли и чизми кои беа претставени на модните писти за оваа есен. Не значи дека сè што е претставено ќе се најде во продавниците и ќе стане трендовски хит, но сешто може да се очекува.

ЧЕВЛИ СО ОТВОР

Отвор на есенски чевли можеби не е најпрактична варијанта, но секако е многу интересно. Чевлите со отворени прсти или пак со отвор на средина на чизмите може да даде многу интересен изглед на обувките.

ЧЕВЛИ СО РЕСИ

Ресите на облеката владеат веќе неколку години, а трендот очигледно продолжува. Дефинитивно ресите даваат интересен изглед на обувките, помалку каубојски, затоа и одлично изгледаат во комбинација со фармерки и со кожа.

ЧЕВЛИ ОД ЛАТЕКС

Како да се опише овој тренд? Високи чевли или чизми, залепени на нога, а изгледаат како да станува збор за чорапи или за хулахопки во едно парче. Овие чевли се изработени од латекс или слични растегливи материјали и имитација на кожа.

ЧЕВЛИ СО ВРВЦИ

Високи потпетици и врвви е еднакво на секси чевли. Можеби не се за секој ден, но секако се многу ефектни, многу женствени и провокативни.

ОБУВКИ СО НЕОБИЧНИ ПОТПЕТИЦИ

Ако ви здодеале обичните, досадни модели на чевли кои се проклето удобни, може да пробате чевли со необични потпетици....

ГАЛ ГАДОТ

Родена:
30 април, 1985 (30 г.)
Рош ха-Аин, Израел

Професија:
актерка, манекенка

Активна од:
2004 година

Сопруг:
Јарон Варсано
(во брак од 2008 г.)

Деца: 1

Гал Гадот е израелска актерка и манекенка. Таа ја освои титулата „Мис на Израел“ во 2004 година и продолжи да го претставува Израел на изборот за убавина „Мис Универзум“ во 2004 година. Гадот е позната по нејзината улога како Жизел во филмскиот серијал

Цитати:

- „Имам силни чувства за мојот еврејски и израелски идентитет. Бев на двегодишна служба во армијата, израсната сум во еврејска, израелска семејна средина, па се разбира, потеклото ми е многу важно. Сакам луѓето да имаат добар впечаток од Израел. Не се чувствувам како амбасадор на мојата земја, но често зборувам за Израел - Уживам да им кажувам на луѓето за местото од каде што доаѓам и за мојата религија.“
- „Нема доволно добри улоги за силни жени. Би сакала да имавме повеќе авторки. Повеќето од женските ликови што ги гледате во филмовите денес се „сиромашни девојки со скршено срце“. Тоа е причината зошто јас сум толку горда на филмовите „Брзи и бесни“. Чувствувам дека Жизел е мокна жена.“
- „Висока сум 178 см, што објаснува како дојдов до кошаркарскиот тим во средно училиште. Не бев некој сјаен сум стрелец, но, бев доста добра во одбраната.“

„Брзи и бесни“. На 4 декември 2013 година, „Ворнер брос“ откри дека Гадот е избрана да ја глуми Вондер Воман во „Бетмен против Супермен: Зора на прав-

дата“. Поранешната „Мис Израел“ се најде на 6. место на листата на 10 најубави жени во 2015 година. Таа е водечка манекенка на компанијата за облека „Кастро“.

Преод | Ана Цвешаноска

ШТЕДИ СЕКОЈ ВИКЕНД

Акцијата трае од 14.10 до 16.10.2015

TINEX

СЕКОЈ ДЕН
СО
ВАС

БАНАНИ 1кг. -18% 45,- СТАРА ЦЕНА 55,-	ПИЛЕ 1кг. PERUTNINA PTUJ -10% 169,- СТАРА ЦЕНА 189,-	МАСЛО маслиново extra virgin 500мл. + ОЦЕТ балсамико 500мл. GOCCIA D'ORO -15% 249,- СТАРА ЦЕНА 294,-	СОК 1л. VIVA -11% 48,- СТАРА ЦЕНА 54,-
СВИНСКА ПЛЕШКА 1кг. 245,-	КАРФИОЛ 1кг. -35% 25,- СТАРА ЦЕНА 39,-	БИСКВИТИ 2x750гр. + ПОСЛУЖАВНИК ZLATNI PEK -27% 109,- СТАРА ЦЕНА 150,-	САПУН течен за раце 300мл. FA -36% 75,- СТАРА ЦЕНА 118,-
СВИНСКИ БУТ 1кг. 263,-	СРЕДСТВО за отстранување дамки 2x470гр. VANISH 1+1 255,- СТАРА ЦЕНА 518,-		

НАЈДОБРО и НАЈЛЕСНО РЕШЕНИЕ
за ЕФИКАСНО ЛЕКУВАЊЕ на
долготрајни инфекции на дишните патишта
кои не реагираат на вообичаената терапија

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКА ДИЈАГНОСТИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА

avicena

Совршенството ни е во крвта

PNEUMOSLIDE

Тест за истовремено откривање на 9 видови бактерии и вируси –
причинители на најчестите инфекции на дишните патишта
кои не се откриват со класични методи!

Зошто PNEUMOSLIDE?

- Точно и брзо откривање на причинители на невообичаени инфекции
- Можност за најсоодветно лекување
- Се скратува времетраењето на болеста
- Се спречува развој на компликации
- Со само еден тест, резултати уште истиот ден!

ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА НА ПРИЧИНТЕЛОТ Е КЛУЧНА ЗА СООДВЕТНО ЛЕКУВАЊЕ

2013/14
Superbrands
Macedonia's Choice

**Локација 1 - Комплекс Македонија
(спроти Алумина)**
Бул. 8 Септември бр.2, лок.1, Скопје
тел: 02 3179 001; факс: 02 3177 130
моб: 075 211 406; lab@avicenalab.com.mk

**Локација 2 - нас. Аеродром
(Т.Ц. Три Бисери)**
Бул. Јане Сандански бр.7 лок. 4
тел: 02 24 77 345; факс: 02 24 77 347
E-mail: lab2@avicenalab.com.mk

www.avicenalab.com.mk

ТРИКОВИ ЗА ОСВЕЖУВАЊЕ НА СТАРАТА ГАРНИТУРА

1. ПОМАЛКУ ПЕРНИЧИЊА, ПОВЕЌЕ ДЕЗЕНИ

Купувањето на многу перничиња може да доведе до пренатрупан мебел, а идеалната бројка на перничиња, за да изгледа добро, се три парчиња, советуваат дизајнерите. Големите цветни дезени се многу популарни. Ако вашите перничиња се со различна големина, ќе изгледаат одлично дури и ако дезените им се поинакви.

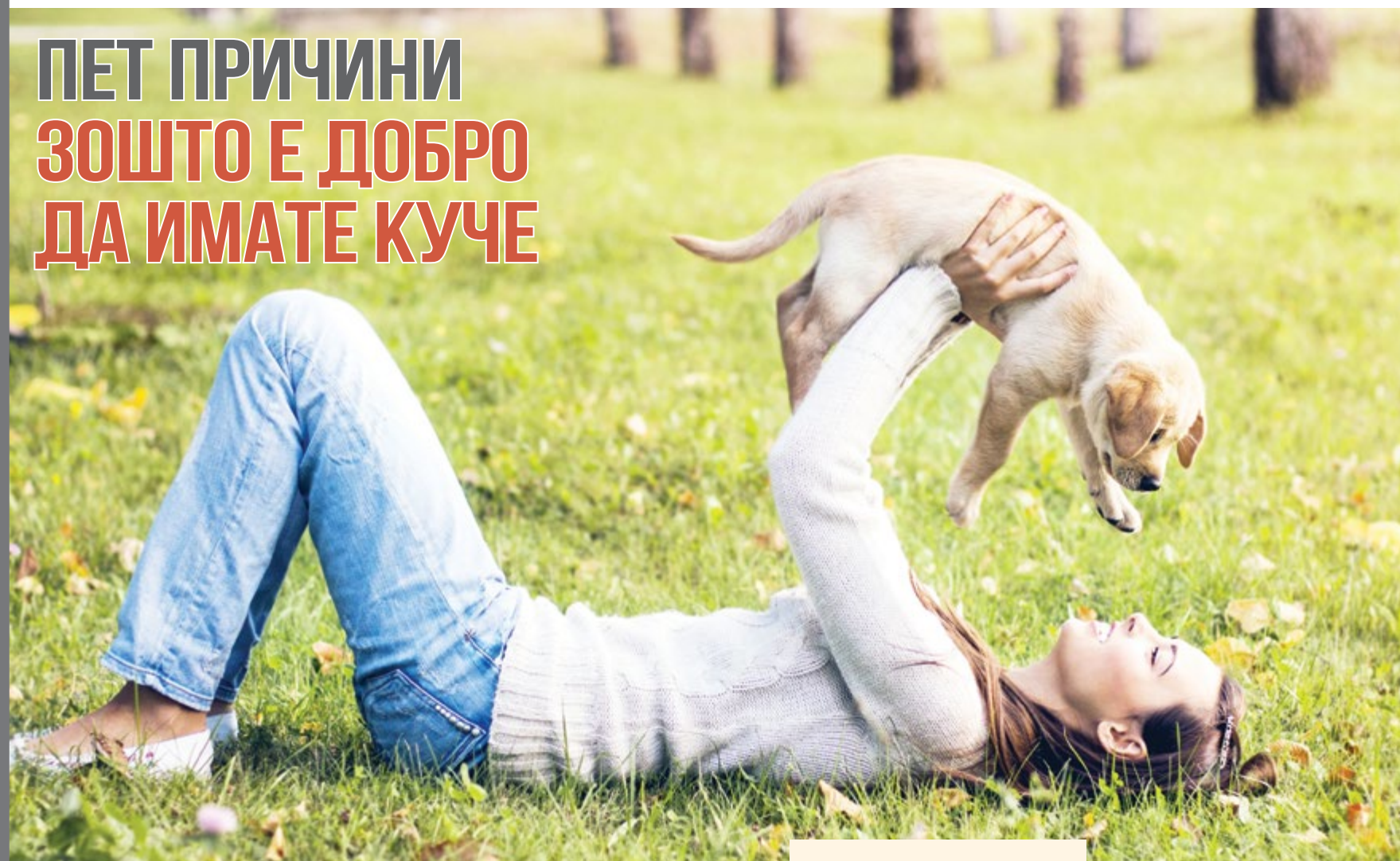
2. „ОМБРЕ“ ПРЕКРИВАЧ ЗА СОФА

Ако навистина сакате драматична промена, обојте го прекривачот или ткаенината што ја користите како прекривка, со бои кои даваат воден ефект. Слични бои кои ќе се претопуваат една во друга, тоа е клучот на популарниот „омбре“ ефект, односно нијансирање. Секако, важно е прекривачот добро да ја прекрива софата, за да изгледа дека има ново руво.

3. СМЕНЕТЕ ГИ СТАРИТЕ НОГАРКИ

Ако ногалките на вашата софа се стари и истрошени, време е да ги замените со тесни коцкести ногарки, кои денес се многу популарни. Најдобро е да се од месинг. Топлите тонови и материјали полека ги заменуваат хромираните и никлувани материјали и стануваат тренд. ■

ПЕТ ПРИЧИНИ ЗОШТО Е ДОБРО ДА ИМАТЕ КУЧЕ

Иако тие што се сопственици на кучиња добро знаат кои се придобивките од чувањето милениче, никогаш не е лошо време да се зборува за причините поради кои, едноставно, мора да ги сакаме кучињата. И науката потврди дека е добро да имате куче. Научниците во своите истражувања откриле неколку работи зошто е подобро да живеете со куче, отколку без него

1 ЗАБАВНИ СЕ

Научниците утврдиле дека кучињата почесто ни измамуваат насмевка за разлика од мачките. Тие, исто така, не одржуваат активни, што го намалува ризикот од депресија. Во заклучокот на една студија стои дека сопствениците на кучиња многу повеќе се смеат од луѓето што немаат животни.

2 НЕ ПРАВАТ ДРУШТВЕНИ

Група британски научници од Универзитетот во Ливерпул откриле дека сопствениците на кучиња се понаклонети кон запознавање други сопственици на кучиња. Во САД, на пример, има повеќе газди на кучиња, отколку на мачки.

3 СО НИВ СМЕ ПОАКТИВНИ

Дебелината кај луѓето е сè поголем проблем, па важно е да сме што поактивни. Едно истражување покажува дека 60 проценти од сопствениците на кучиња, благодарение на своите миленици, ги исполнуваат своите дневни потреби кога е во прашање активноста. Повозрасните лица со кучиња, исто така, имаат подобро здравје од тие што ги немаат.

4 НИ ДАВААТ ЧУВСТВО НА ИСПОЛНЕНОСТ

Кучето е најдобар пријател на човекот, но посебно е добро за постарите лица. Старите лица што живеат со кучиња се поздоволни со својата друштвена, физичка и емоционална состојба, за разлика од тие што живеат сами.

5 НЕ ПРАВАТ СРЕЌНИ

Само еден поглед на нашиот миленик и веќе телото создава дополнително лачење окситоцин – хормон на зближување. Газдите на кучиња ретко страдаат од депресија, се чувствуваат помалку осамени, имаат поголема самодоверба, а помалку стрес и, генерално, се посреќни. ■

ШЕФЛЕРА

Карактеристични прошарани листови, кои се шират во форма на зрак, се препознатливи за шефлерата – цвеќе со скромни барања. Не само што ги украсува домовите и деловните простории, туку ги апсорбира штетните материи од воздухот

Многу студии покажуваат дека загадувачите на воздухот посилно влијаат во затворен простор отколку на отворено, а во затворените простории се поминува повеќе од 80 отсто од времето.

Растенијата имаат исклучителна способност да впираат нечистотии од воздухот – филтрира токсини, вируси, јаглероден диоксид, кој го издишуваме, а шефлерата е способна за сето тоа. Во семејството шефлера спаѓаат повеќе видови, а омилени се шефлера амате, дијана, голд капела.

На шефлерата ѝ одговора многу светлина, а треба по малку да се залива со вода. Најдобро е земјата сосема да се исуши меѓу две заливања, а во тацната никогаш не би смеело да останува вода. Ако почнат да паѓаат лисјата, тоа значи дека цветето е премногу полевано со вода.

Шефлерата слободно може да се поткаструва во кој било облик. На тој начин се поттикнува нејзиното растење. Љубителите на бонсаи во шефлерата наоѓаат одличен материјал за работа. ■

ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ НА ДОФАТ

Зар не сте посакувале отсекогаш да можете да бидете во некој друг свет без воопшто да мора да излезете од дома? Тоа го овозможува „Виртуал реалити хедсет“ - извонредна опрема што ќе ве однесе секаде каде што ќе посакаете без да се поместите од удобниот кревет.

„Виртуал реалити хедсет“ е иновативен сет за гледање 3Д филмови, играње игри и виртуелни симулации. Сетот има вграден систем за следење на движењата на вашата глава за 360 степени, што го прави виртуелното искуство незаменливо. Можете да преземете еден куп бесплатни содржини од „Гугл плеј“ ако користите „Андроид“ или од „Ап стор“ за „Ајфон“ и да се забавувате со часови.

При гледањето видеа или филмови, флексибилните оптички леќи на „Виртуал реалити хедсет“ даваат максимално веродостоен ефект.

Чини околу 50 долари и е одличен подарок за љубители на извонредна технологија и за тие што обожаваат видеоигри.

РОБОТ-(НЕ)ПРИЈАТЕЛ

„МиП“ е првиот робот што можете да го контролирате со технологијата „Гестар сенсе“, па секој потег што ќе го направите, малиот пријател ќе го повтори.

Можете да го контролирате и преку апликација на вашиот паметен телефон со која можете да направите „МиП“ да танцува, да вози, да се бори, да ја обиколи дневната соба, да носи послужавник и др.

„МиП“ дури има и вградени емоции и карактер, па ако сте добри со него ќе ви биде најдобар пријател, но ако сте нељубезни, сигурно ќе ја видите лошата страна на роботот.

„МиП“ работи на 4хААА батерии, а можете да го имате за 140 долари.

„МЕРЦЕДЕС АКТРОС“ Е ПРВИОТ КАМИОН СО АВТОНОМЕН РЕЖИМ НА РАБОТА

Предна стереокамера
45° | опсег 100 m

Радар со долг домет
18° | опсег 250 m

Радар со краток домет
130° | опсег 70 m

РЕВОЛУЦИЈА ВО АВТОМОБИЛСКАТА ИНДУСТРИЈА

На автопатот во близината на аеродромот во Штутгарт автомобилската компанија „Мерцедес-Бенц“, која освен автомобили произведува и возила за транспорт, го претстави првиот сериски произведен камион „актрос“, кој има автономен режим на работа

Подготви | Бојан Момировски

Со презентацијата на начинот на функционирање пред голем број претставници на медиумите, „Мерцедес“ доби дозвола од германските власти да го пушти во употреба целиот систем за овој тип камиони во сериско производство.

Имено, „мерцедес актрос“ ќе може да се движи по автопат без да го управува возач, кој, секако, мора да биде во кабината за да може да ја преземе контролата над возилото во секој момент.

HP
Highway Pilot | ON

Повеќесензорската фузија, во комбинација со докажаните системи за безбедност и со сите сензори од новата генерација што се веќе вградени во постојните камиони на „Мерцедес“, овозможува овој тип возила, кои, исто така, се опремени и со комплексниот систем за автоматско управување, постојано да го следат целиот простор пред камионот и сами да преземат контрола и управување во одредени ситуации. Тоа му овозможува на возачот да ги тргне и рацете и нозете од командите и од управувачот без никаков ризик.

На тестот се презентирани повеќе ситуации во сообраќајот каде што системот се покажа беспрекорен и немаше ниту една грешка. Веднаш штом ќе се вклучи во сообраќај на автопат, тој му укажува на возачот дека може да ја преземе автономната работа и со едно обично

притискање на тастер да се активира и да го продолжи движењето. „Мерцедес актрос“ во тој момент беспрекорно ја држи својата линија на движење и го одржува оптимално растојанието со возилата пред него. Ако растојанието се намали, тој ги користи сопирачките. Доколку пред него има доволно простор, забрзува до брзината според условите на патот или ограничувањето.

Доколку возачот има потреба да се исклучи од автопатот или има ситуација кога се изведуват работи на патот, системот му предлага на возачот да го преземе управувањето на возилото.

Камионот го придвижува мотор со 12,8 литри и со сите докажани системи за помош и за безбедност. Тие системи се поврзани со сензорите што се вградени во камионот, вклучувајќи ги и системот за автоматско управување со повеќе радар и стереокамерите. Сите овие системи се самостојни и не е потребен интернет за нивно користење.

Сепак, овој систем не е направен за да биде замена за возачот во возилото туку за да му помогне во

управувањето и да го одмори во монотоните и долги делови од возење по автопат. Доколку на автопатот недостигаат ознаки или, пак, временските услови не дозволуваат автономно управување, самиот систем со светлосни и звучни знаци му укажува на возачот да го преземе управувањето. Доколку возачот го игнорира тоа од кои било причини, тогаш самиот систем самостојно и безбедно го запира камионот.

Околу две третини од сообраќајните несреќи на товарните возила во светот се случуваат поради човечки фактор. Задоцнето сопирање, излегување од својата лента, сонливост, одвлекување на внимание и слично се чест случај на автопатиштата. Со овој систем што го разви „Мерцедес“ тоа никогаш нема да се случи бидејќи тој е агilen, концентриран, отпуштен и работи беспрекорно. ■

АЛКАЛОИД ИМА РЕЦЕПТ ЗА МЕДАЛ

Во Скопје од утре до 25 октомври ќе се игра Европскиот клупски куп во шах, натпреварување кое ќе ја собере елитата во древната игра и кое е пандан на Лигата на шампионите во сите колективни спортови. Македонија доби огромно признање со можноста по вторпат во последните десетина години да организира вакво натпреварување. Во Охрид 2009 година Алкалоид беше конкурент за медал до самиот крај, а сега повторно има моќен тим за атак на одличје

Пишува | Зоран Појовски

Скопје ќе биде домаќин на 31. издание на **Европскиот клупски куп во шах**, натпреварување што е врв во рамките на стариот континент и е пандан на Лигата на шампионите во колективните спортови. Дамите по 20. пат ќе го играат купот, но како и секогаш во поскупо издание и со многу помалку пријавени екипи.

Македонија е една од ретките земји што во кус рок по вторпат доби шанса да организира

ваков голем настан во древната игра. Охрид во 2009 година беше домаќин на истото натпреварување, а со шампионските титули тогаш се закитија руски Економист во машка конкуренција и францускиот состав на Монте Карло кај дамите, кои во нашиот главен град од утре до 25 октомври ќе играат на 20. ЕКК.

Турнирот ќе се игра во Конгресната сала во хотелот „Александар Палас“, а овојпат и ние имаме силен адут во битката за медалите.

Раководството на шаховскиот клуб **Алкалоид** одлучи да направи моќна екипа предводена од еден од најконстантните шахисти во последните 30 години, **Василиј Иванчук**. Со украинскиот гениј за шах, Алкалоид ги ангажираше и поранешниот европски првак **Евгениј Томашевски** од Русија, потоа неговите сонародници **Дмитри Јаковенко** и **Дмитри Андрејкин**, **Јуриј Криворучко** од Украина, Кинезот **Ју Јангји** и нашите шахисти **Трајко Недев** и **Филип Панчевски**. Одличен состав со дури шестмина играчи во топ-50 и со рејтинг преку 2.700 поени.

На Купот со поскупо екипа, но и со ветување за битка до последен здив ќе настапи и **ШК Гамбит** исто така од Скопје.

„Сега Алкалоид има многу посилен состав од тој во Охрид, кога до самиот крај беше вклучен во битката за медал. Во Скопје и турнирот ќе биде многу посилен со речиси комплетната шаховска елита и ќе биде многу тешко да се прогнозира победникот и носителите на медали до самиот крај“, вели велемајсторот Трајко Недев.

Ќе се играат седум кола на шест табли, а според рејтингот на екипите прв фаворит е актуелниот европски првак, Сокар од Азербејџан, предводен од извонредниот бугарски велемајстор Веселин Топалов, трет на светската ранг-листа. Во редот на топ-фаворити се и руски Сибир и Медни Всадник, потоа чешкиот Нови Бор, италијанската екипа Објетиво Рисарцименто Падова, а Алкалоид е во првата петорка според тимскиот рејтинг.

„Има пет-шест екипи кои се главни фаворити и уште десетина кои можат да изненадат. Се радувам на ваков силен турнир, на кој ќе играат речиси сите најдобри шахисти на денешницата. Ќе треба многу мудрост, но и среќа за медал, а јас би рекол и што повеќе шахисти во екипата кои од 17 до 25 октомври ќе бидат во врвна форма. Се надевам дека ќе имам шанса да играм, особено во мечевите кога ќе треба да се одмора нашата главна тенковска единица“, вели Недев.

Тој има огромно искуство и медали од шаховската Олим-

ШАХОВСКИ КЛУБ АЛКАЛОИД

Василиј Иванчук

Евгениј Томашевски

Дмитри Јаковенко

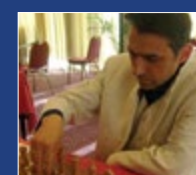
Дмитри Андрејкин

Јуриј Криворучко

Ју Јангји

Трајко Недев

Филип Панчевски

пијада во Ереван во 1996 година (бронза) и од Европското првенство во Пловдив 2003 кога заслужи сребро за индивидуален учинок на четвртата табла. Овојпат ќе биде резерва за да ги одмени главните адути на Алкалоид.

„Очекувам Иванчук да биде лидер, тој да биде духовниот татко на овој тим. Ми се допаѓа што Томашевски е во одлична форма, а добро ги познавам Андрејкин и Криворучко кои имаат играно за Алкалоид. Со Јаковенко и Јангји имаме врвни шахисти на сите шест табли. Тука сме и јас и Филип да помогнеме Алкалоид да се обиде да ги оствари посакуваните амбиции“, додава македонскиот велемајстор.

Во последен момент на македонската екипа ѝ беше приклучен Кинезот Ју Јангји, млад шахист кој има 21 година и веќе два значајни медали од големите натпреварувања. Лидер секако треба да биде Иванчук, еден од најсилните шахисти во последните две децении.

За него велат дека е еден од најталентираните шахисти на сите времиња, а легендарната Јудит Полгар го именуваше како еден од тројцата шаховски гении заедно со Карлсен и Ананд. Од нив само Иванчук ќе игра на Купот во Скопје, што е голем адут за Алкалоид.

Вториот важен адут на скопските „фармацевти“ е поранешниот европски првак, Томашевски. „Професорот“, како што го нарекуваат колегите шахисти е врвен тактичар, човек со дебели нерви и опасен тактичар, еден од најдобрите на денешницата. Тој знае да скова врвна стратегија за победа против најдобрите мајстори на древната игра и моментно е 13-рангиран светски шахист. И кога покрај нив имате шахисти како Јаковенко, кој беше најдобар руски шахист во 2009 година, потоа големата кинеска надеж Јангји, двојниот јуниорски светски првак Андрејкин, интелигентниот Криворучко, носител на медали од големите натпреварувања каков што е Недев и најдобриот млад шахист во Македонија, Панчевски, јасно е дека амбициите се атак на медал на ЕКК.

Кај мажите ќе учествуваат 48 екипи, кај дамите само 12. Меѓу нив трета екипа според рејтинг има Гамбит Асеко Се предводена од Антоанета Стефанова. Во составот се и Александра Горјакина, Јанг Шен, Динара Садуакасова и Мадина Давлетбајева. Пред нив според рејтингот се само руските екипи Легаси Сквер и Угра.

IIIIIIIIII Сокар е топ-фаворит, Објетиво е опасен од сенка IIIIIIIIIII

Турнирот во Скопје ќе биде силен, веројатно и најдобриот во историјата на купот со двајца од четворицата велемајстори кои имаат преку 2.800 поени. Топалов ќе игра за бранителот на трофејот Сокар, а Хикару Накамура ќе биде предводник на италијанскиот тим Објетиво од Падова.

„Сокар има дрим-тим, но мислам дека Каруана и Гири не се во врвна фор-

ма. Топалов ќе им биде силен адут и ако сите бидат на своето ниво, тие се фаворити број еден. Сепак имаат во составот тројца од најдобрите шест шахисти на светот. И Сибир е исклучително силен со Крамник, Аронјан, Гришчук и кинеското дуо Ванг и Чао. Мислам дека тие се најкомпактна екипа и ќе бидат опасни за сите противници. Од сенка очекувам да блесне Објетиво,

бидејќи имаат две први страшни табли. Накамура и Карјакин се постојано во врвот на светскиот шах и ако се додадат Ваксиер Лаграв, Леко, Бахро и останатите, видливо е дека имаат тим за висок дострел. Можна слабост им е последната шеста табла, што ќе им биде хендикеп. Верувам дека и Алкалоид има квалитет со овој тим да биде кандидат за медал“, заврши Недев.

Започнало Кресненското востание на македонскиот народ против османлиската власт, а за ослободување на Македонија и за создавање на независна држава. Околу 400 востаници, предводени од Димитар Поп Георгиев - Беровски и војводата Стојан Карастоилов, го нападнале селото Кресна, каде што се наоѓала османлиска касарна. Притоа ја зазеле касарната и ослободиле неколку места каде што била создадена народна власт. Востанието било задушено дури во јуни идната година.

Почнала Првата балканска војна. Војната завршила со примирје на 3 декември истата година. Македонскиот народ зел активно учество во војната, очекувајќи дека ќе се избори за слобода и независност. Но, наместо тоа, сојузниците ја поделиле Македонија, што, пак, било причина за почетокот на Втората балканска војна.

Владата на САД го купила од Русија полуостровот Алјаска за 7,2 милиони тогашни долари.

По неколкудневните поројни дождови, реката Вардар се излеала во градот Скопје. Бидејќи не било регулирано коритото на реката, поплавата го зафатила целиот град, сè до наспот во населбата Пролет. Поплавата траела три дена, но без човечки жртви. Предизвикана е голема материјална штета.

Во Тетово е убиен 18-годишниот Ванчо Јосифовски од страна на албански паравоени банди.

АВТОР: НИКОЛА ПЕТ- КОВСКИ	ШПАНСКИ ФУДБАЛ- СКИ КЛУБ	МУСЛИ- МАНСКИ СВЕШТЕ- НИЦИ	ДЕЛ ОД ГОДИНА (МН.)	ВОВЕД ВО МУЗИЧКО ДЕЛО	ТРИ- ЦИФРЕН БРОЈ	ИТАЛИ- ЈАНСКА ПЕЈАЧКА РАФАЕЛА	ИМОТ ШТО ГО ДОНЕ- СУВА ЖЕ- НАТА ВИ- РАЗ (ЛАГ.)	АРТИСТ- КАТА ЖУТИК	СРПСКИ СЛИКАР СТОЈАН
ВИД САБЈА									
ВИД ШВАЈ- ЦАРСКО СИРЕЊЕ									
ВИД ЛИРСКА ПЕСНА									
... И МЕРИМА					ВИД АМЕ- РИКАНСКИ МАЈМУН				
					АРТИСТОТ ХАРИСОН				
РИТЕР, ВИТЕЗ						ПЕЈАЧКА- ТА МА- ЛИНКОВА			
						ЖИТЕЛКА НА ИРСКА			
ТЕМПЕ- РАТУРА		ЗАМИСЛИ					АГУСТ ЦЕСАРЕЦ		
		МЕРАЧ НА КОЛИ- ЧЕСТВО ТОПЛИНА					ЕВРЕЈСКА ЦРКВА, СИНАГОГА		
ИВАН КАРАДАК			ГЛАВЕН ГРАД НА ГАНА					АМПЕР	
			ГНИЛОСТ, ТРУЛОСТ					ЧУОСУВА- ЊЕ, КОРО- ДИРАЊЕ	
ГРА- ЖЕН МА- ТЕРИЈАЛ				ИНДИЈАН- СКА ЖЕНА					УБИЕЦ НА ЈАВНА ЛИЧНОСТ
				НАМЛАГО КОЛИЧЕСТВО СВЕТЛИНА					
ИМЕ НА ПОВЕКЕ НОРВЕШКИ КРАЛОВИ					НОВИОТ БРОД				
					"СОВЕТ- СКИ"				
ВИД РИ- БА ОД РОДОТ ПАСТРМКИ						ГЕРМАН- СКИ ФИЛО- ЗОФ ГЕОРГ			
						ОРАНИЦА			
МАШКО ИМЕ							ИПЛА ЕРЕНБУРГ		
СТАТУИ, СКУЛП- ТУРИ							ДРАГАН НИКОЛИК		
							ГРАД ВО ЦРНА ГОРА		
ДРЖАВА НА АРАП- СКИОТ ПО- ЛУОСТРОВ					ДЕЛ ОД ТЕЛОТО				
					МУЗИЧКА НОТА				
ЛУТ КОРЕН				ДЕЛ ОД ДОПНА ОБЛЕКА					
				ВАСИЛ АТАНАСОВ					
ВИД НОЌ- НА ПТИ- ЦА (МН.)						НАЈАДЕН			
						"ПОЛИ- ЕТИЛЕН"			
ЕЗЕРО ВО АФРИКА					ПАВЛЕ НАГАЛЕНО				
					ДЕЦИМАЛ				
УМЕТНОСТ (ФРАНЦ.)				НАША ПАРИЧНА ЕДИНИЦА					

РЕШЕНИЕ: ДИНСКИЯ, ЕМЕНТАЛИЕВ, ИСТОКОВА, ИСТОКОВА, ОМЕР, АТЕЛ, ПИЛАР, АНН, Т, ИГЕН, ИД, НК, АРКА, А, РАП, СРБОВ, ОМФ, АРКА, ПОСОС, АСТ, АПИТОН, НЕ, КИНОВИ, ДИ, ОМАН, БРАТ, ПЕН, МАИЦА, УТОВИ, СИТ, ПЬАСА, ПАНО, АРТ, ДЕНАР

Малиот брат

- Работиш нешто?
- Да, јас сум, „Personal assistant of the executive technical head manager“.
- Што значи тоа на македонски?
- Му додавам алат на мајсторот!

ТИРАМИСУ ТОРТА ОД ПАЛАЧИНКИ

СОСТОЈКИ:

- Ќе ви треба (12-15 палачинки)
- јајца
- млеко
- брашно
- сол
- шеќер

За кремот тирамису ќе ви треба:

- 4 белки и 4 жолчки одделно
- 4 + 4 лажици шеќер во прав
- 1 доза рум
- 500 грама маскарпоне
- какао за наросување

ПОДГОТОВКА:

- Изматете ги состојките за палачинки и испечете 15 палачинки.
- Жолчките ставете ги на пареа со 4 лажици шеќер во прав и со румот. Со жица матете ги додека не добиете крем и оставете го кремот да се олади.
- Додека се лади кремот од жолчки изматете ги белките со 4 лажици шеќер во прав. Матете додека не добиете убав снег.
- Кремот маскарпоне соединете го со кремот од жолчки и матете ја смесата додека не добиете хомогена смеса. Потоа додајте ги изматените белки и мешајте за да се соединат убаво.
- Палачинките филувајте ги една по една, наросете какао на последната и оставете ги во фрижидер околу пет часа.
- Сервирајте!

НОВ
ВКУС

caffetin COLDmax®

НОВ, ПОДОБРЕН ВКУС

НА ЛИМОН И НА МЕНТОЛ

Ќојла најивка за ублажување на
симптомиите на настинка и на грип

✓ ПРИ ГРИП И ПРИ НАСТИНКА

✓ ЈА НАМАЛУВА ТЕЛЕСНАТА ТЕМПЕРАТУРА

✓ ЈА НАМАЛУВА БОЛКАТА

✓ ЈА НАМАЛУВА СЕКРЕЦИЈАТА ОД НОСОТ

АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ
Здравјето ѝ пред сè
www.alkaloid.com.mk

Пред употреба внимателно да се прочита упатството! За индикациите, ризикот од употребата и за несаканите дејства на лекот, консултирајте се со Вашиот лекар или со фармацевт.

RULES ARE TO
BE BROKEN, THE HEART
IS TO OPEN!
FOR THOSE
WHO SEEK
FREEDOM

НОВО!

ДАБ ЛИМЕНКА ОД 0.5Л

WWW.ZLATENDAB.COM.MK